

Szkoła marzeń na TAK!

SPIS TREŚCI

K	Piosenka „Szkoła marzeń na TAK!”	3
----------	----------------------------------	---

MAJ

Tydzień XXVIII. Polska – moja ojczyzna 4

K B	1. Jakie mamy symbole narodowe?	6
K	2. Co to jest „stolica kraju”?	8
K	3. O czym opowiada legenda?	10
K	4. Jakie krajobrazy występują w Polsce?	12

Tydzień XXIX. Rodzinna wycieczka po Polsce 16

K	1. Jak rozwiązywać rodzinne konflikty?	18
K	2. Do jakiego miasta pojechać na wycieczkę?	20
K B	3. Czy w muzeum są tylko starocie?	23
K	4. Czym park narodowy różni się od lasu?	25

Tydzień XXX. Wyprawy w góry 28

K	1. Co widać ze szczytu góry?	30
K B	2. Jak się przygotować na wycieczkę w góry?	31
K B	3. Czy w górach jest niebezpiecznie?	33
B	4. Dlaczego na szczytach gór nie rosną rośliny?	36

CZERWIEC

Tydzień XXXI. Świat dzieci 38

K	1. Jakie prawa mają dzieci?	40
	2. Co to znaczy „fair play”?	42
K	3. W co się bawić?	44
K B	4. Co można robić na festynie sportowym?	48

Tydzień XXXII. Ekologia 52

	1. Co to jest „ekologia”?	54
K	2. Dlaczego trzeba dbać o środowisko?	56
B	3. Co to znaczy „być eko”?	60
	4. Jak żyć ekologicznie?	63

Tydzień XXXIII. Wakacyjne plany 64

K	1. Jak jest na koloniach?	66
K B	2. Gdzie można spędzić wakacje?	68
	3. Kiedy zaczyna się lato?	72
K B	4. Co nas czeka podczas wakacji?	74

K	Sprawa dla detektywa	76
	Sposób na czytanie	78
K	Dobre wychowanie – zakończenia opowiadań wychowawczych	84
K	Świat wokół nas – opowiadania przyrodnicze „Lena i Tymek poznają świat”	86
K	Lektura	90
	Przedwakacyjne wyzwanie	94

K – moduł
kultura

B – moduł
bezpieczeństwo
i obrona

sł. i muz. Malina Sarnowska

Szkoła marzeń na TAK!

1. Śniła mi się dzisiaj szkoła:
uśmiechnięta aż po dach,
kolorowa i wesoła,
jak to bywa w pięknych snach. Ach!

Setki nowych wiadomości
pchały się do szkolnych klas.
Chciały w ławkach się rozgościć,
zostać tam na dłuższy czas.

Ref.: Teraz rozumiem, co i jak.
Radośnie wołam: „Szkoła na TAK!”.
Nowych przyjaźni czuję smak.
Szkoła na TAK! Szkoła na TAK!

2. Lena z Tymkiem już planują,
kiedy spotkać się i gdzie.
Do wakacji się szykują,
myślę o nich całe dni.
Każdy wyjazd to wyprawa –
pełno przygód można mieć.
Polska taka jest ciekawa,
więc z rodziną w podróż jedź!

Ref.: Teraz rozumiem, co i jak...

1. Posłuchaj nagrania piosenki. Zaśpiewaj ją razem z nagraniem.
2. Narysuj instrument, który chcesz wziąć ze sobą na wakacyjną wyprawę. Pokaż gestem podczas słuchania piosenki, jak można grać na tym instrumencie.
3. W grupach przedstawcie ruchem wybrany sposób podróżowania. Niech jedna grupa zrobi to w czasie zwrotki piosenki, a druga – podczas refrenu.

W tym tygodniu odpowiemy na pytania:

1.

Jakie mamy symbole narodowe?

2.

Co to jest „stolica kraju”?

3.

O czym opowiada legenda?

4.

Jakie krajobrazy występują w Polsce?

Warszawa współcześnie

Warszawa dawniej

Bernardo Bellotto zwany Canaletto (czytaj: kanaletto)
„Widok Warszawy od strony Pragi”

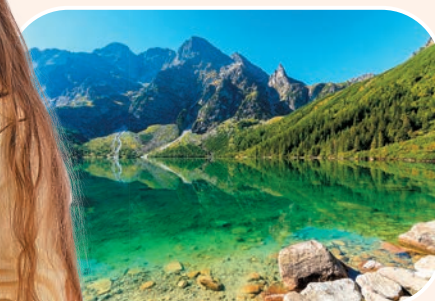

1. O czym teraz myślisz? Jak się czujesz? A jakie uczucia i myśli towarzyszyły ci rano?
2. Obejrzyj obraz. Co o nim sądzisz? Opowiedz, jak dawniej wyglądała Warszawa, a jak wygląda dzisiaj. Jak zmieniło się to miasto?

Polskie krajobrazy

Planujemy z rodzicami wyjazd w Karkonosze. Cieszę się, że zobaczę Śnieżkę!

Tę królewnę z bajki?

3. Na jakim kontynencie leży Polska? Odszukaj ją na mapie świata.
4. Jak myślisz, czy każdy kraj ma swoją flagę i swoje godło? Dlaczego?
5. Czy w twoim domu jest flaga narodowa? Jeśli tak, to kiedy ją wywieszacie?

1. Jakie mamy symbole narodowe?

1. Przyjrzyj się ilustracjom. Nadaj imiona dzieciom. Opowiedz historyjkę obrazkową.
2. Jak spędzasz czas wolny od szkoły w dniu jakiegoś święta?
3. Przeczytaj teksty na stronie obok. Wymień i opisz polskie symbole narodowe.

Polska, jak każdy kraj, ma swoje symbole narodowe.
Są nimi: godło, flaga i hymn państwowy.

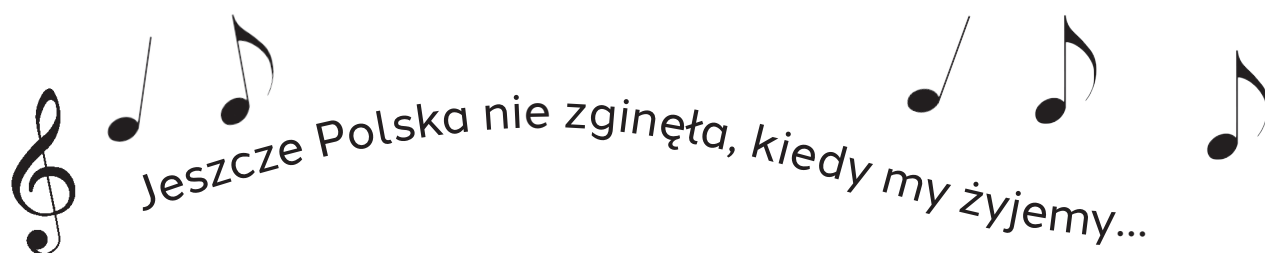
Godłem Polski jest biały orzeł
na czerwonym tle.
Na głowie ma złotą koronę.

Flaga Polski jest dwukolorowa.
Na górze jest biała, a na dole
– czerwona.

Hymn Polski to „Mazurek Dąbrowskiego”.
Autorem jego słów jest Józef Wybicki.

CZAS NA PORADĘ

Pamiętaj, że należy okazywać szacunek symbolom narodowym.
Gdy słuchasz polskiego hymnu lub go śpiewasz, stój na baczność.

4. Jeśli potraficie, to zaśpiewajcie polski hymn w klasie. Pamiętajcie o właściwej postawie podczas śpiewania.

5. Wykonaj kokardę narodową. Z białego i czerwonego paska bibuły utwórz harmonijki i sklej je tak, żeby powstały dwa koła. Naklej białe koło na czerwone.

2. Co to jest „stolica kraju”?

Julian Tuwim

Warszawa

Jaka wielka jest Warszawa!
Ile domów, ile ludzi!
Ile dumy i radości
w sercach nam stolica budzi.

Ile ulic, szkół, ogrodów,
placów, sklepów, ruchu, gwaru,
kin, teatrów, samochodów
i spacerów, i obszaru.

Aż się stara Wisła cieszy,
że stolica tak urośła,
bo pamięta ją maleńką,
a dziś taka jest dorosła.

Kiedy wymieniamy
kilka elementów,
oddzielamy je w tekście
przecinkami.

1. Posłuchaj wiersza lub go przeczytaj. O czym on opowiada? Kto jest jego bohaterem?
2. Z ilu zwrotek składa się ten wiersz? Które wyrazy w każdej zwrotce się rymują?
3. Wskaż zwrotkę wiersza, w której jest najwięcej przecinków. Uzasadnij ich użycie.
4. Naucz się wiersza na pamięć. Zorganizujcie w klasie poranek poetycki.

Stolice Polski

Stolica to najważniejsze miasto w państwie. Tu urzędują władze kraju i mieszczą się jego główne instytucje.

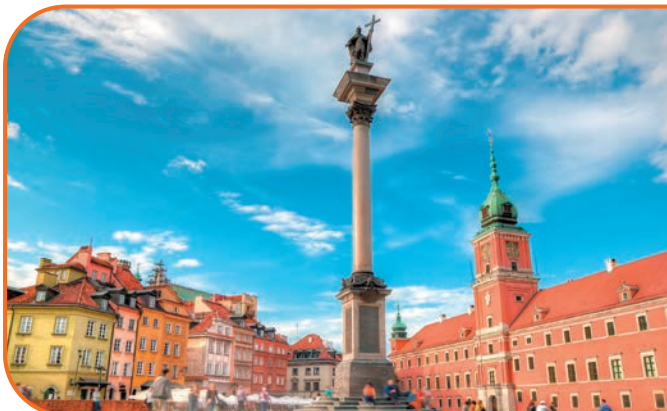
Gniezno

Pierwszą stolicą Polski było **Gniezno**. Legenda głosi, że miasto założył książę Lech z drużyną w miejscu, w którym zobaczył białego orła w gnieździe.

Kraków

Później stolicę przeniesiono do **Krakowa**. Siedzibą króla był Zamek Królewski na Wawelu. To tutaj koronowano i pochowano wielu królów Polski.

Warszawa

Król Zygmunt III Waza przeniósł stolicę z Krakowa do **Warszawy**. Dla uczczenia pamięci władcy na Placu Zamkowym w Warszawie wzniesiono pomnik zwany Kolumną Zygmunta.

5. Wymień stolice Polski i zapisz ich nazwy w zeszycie. Przypomnij, jaką literą zaczynamy pisać nazwy miejscowości.
6. Czy byłeś / byłaś kiedyś w którymś z tych miast? A może mieszkasz w jednym z nich? Opowiedz, co ciekawego się tam znajduje.

3. O czym opowiada legenda?

Marian Orłóń

Przerwany hejnał (fragmenty)

Jeszcze świt nie zaróżowił nieba i gwiazdy migotały nad Krakowem, gdy stary trębacz z mariackiej wieży był już na krakowskim rynku. Zwykle o tej porze spał sobie w najlepsze, ale tej nocy dręczyły go sny jakieś niespokojne i złe przeczucia kazały mu tak wcześnie opuścić dom. Bo też niepokój panował w mieście. Ludzie z trwogą mówili o Tatarach, którzy splądrowali Sandomierz i podobno w stronę Krakowa podążają. A groźny to był wróg i bezlitosny! (...) Zostawiał za sobą spalone wsie i miasta, niszczył dobytek. (...)

Z wieży łatwiej wroga dostrzec (...) – myślał, wspinając się po skrzypiących schodach. (...)

Stanął wreszcie na szczycie, odsapnął i rozejrzał się uważnie wokół. Miasto spało jeszcze, a i poza jego murami panował spokój. (...)

Wkrótce sen go zmorzył i przespał może kilkadziesiąt minut. Nagle zerwał się z przeczuciem, że nieszczęście stanęło u bram miasta. Dopadł do okienka i zdrętwiał. Do miejskich murów zbliżała się tatarska nawata. (...) Trzeba obudzić mieszkańców, niech chwycą za broń, obsadzą mury...

Stary trębacz ujął drżącą ręką trąbkę, do ust ją przycisnął i zagrał pełną piersią mariacki hejnał. (...) „Cóż to? – dziwili się, przecierając oczy. – Przecież to noc jeszcze. Czyżby się trębaczowi na starość dzień z nocą pomylił?”

A tymczasem hejnał brzmiał dalej, ale jakoś inaczej niż zwykle – głośniej, natarczywiej, alarmująco... I ludzie zrozumieli: on zwiastuje nieszczęście! (...) Obudziło się miasto. (...)

– Tatarzy pod murami! Ratujmy się! Kto może, niech chwyci za broń! (...)
Rozpętała się walka.

(...) A hejnał dalej wzywał, dalej zagrzewał do boju. Tatarzy wiedzieli, że to on zerwał obrońców na nogi. Toteż kierowali w stronę mariackiej wieży nienawistne spojrzenia. W końcu wroga ręka naciągnęła cięciwę łuku.

1. Posłuchaj legendy. Powiedz, o czym ona opowiada.
2. Dowiedz się, o których godzinach jest grany hejnał z Wieży Mariackiej.
3. Znajdź w tekście i przepisz starannie do zeszytu trzy zdania: jedno zakończone kropką, jedno – znakiem zapytania i jedno – wykrzyknikiem.

Długo mierzył Tatarzyn do majaczącej na wieży postaci. Wreszcie wypuścił strzałę. Była celna. Urwał się nagle hejnał, jakby zdumiony tym, co się stało. Wypadła trąbka z ręki trębacza, a on sam osunął się na twarde deski i dziwna cisza zaległa nad Krakowem. Ktoś pobiegł na mariacką wieżę. Ale na pomoc było już za późno. Stary trębacz nie żył.

Do dziś żyje jednak w urwanym hejnale, który codziennie rozbrzmiewa z mariackiej wieży.

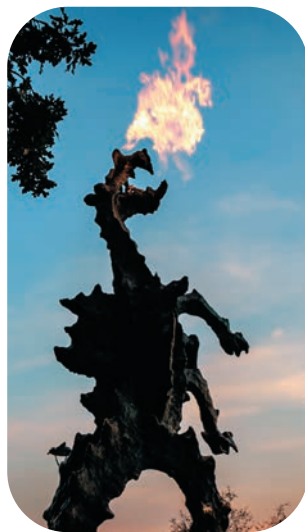
Legenda to opowieść o postaciach i historiach, która wiąże się z prawdziwymi wydarzeniami, ale zawiera też elementy baśniowe.

Wiele polskich legend opowiada o powstaniu miast, pochodzeniu ich nazw lub o niezwykłych wydarzeniach, które podobno miały miejsce w przeszłości.

Warszawa
– Syrenka

Kraków
– Smok
Wawelski

Gniezno
– Lech

Poznań
– koziółki

4. Obejrzyj zdjęcia przedstawiające bohaterów wybranych legend. Czy znasz te albo inne legendy związane z polskimi miastami? Jeśli tak, to przedstaw je w klasie.

5. Wykonaj w dowolny sposób ilustrację do legendy, która dotyczy twojego miejsca zamieszkania albo jego najbliższej okolicy.

4. Jakie krajobrazy występują w Polsce?

Beata Lewandowska, Danuta Kręcisz

Co można robić nad brzegiem Bałtyku?
Szukać bursztynów i słuchać mew krzyku,
cieszyć się słońcem, pływać wśród fal.
Patrzeć, jak statek odpływa w dal.

Tam po jeziorze popływasz żaglówką
albo nacieszysz się leśną wędrówką.
Nazbierasz grzybów, popatrzysz na chmury.
Ten zakątek Polski to właśnie Mazury.

Jeśli chcesz przeżyć wielką przygodę
i poznać piękną górską przyrodę,
weź prowiant w plecak, włóż dobre buty.
Idź zawsze szlakiem, nigdy na skróty!

1. Posłuchaj rymowanek lub je przeczytaj. Powiedz, o jakich miejscach one opowiadają.
2. Podzielcie się na trzy grupy. Na podstawie treści rymowanek przygotujcie i przedstawcie informacje o tym, co można robić nad morzem, na Mazurach oraz w górach.

W rodzinie Leny każdy lubi spędzać wolny czas w innym miejscu. Lena ułożyła o tym wierszyk.

Tata lubi góry,
mama woli morze.
A ja marzę, żeby pływać
łódką po jeziorze.

Jeśli zaznaczymy prostokątami kroki taty na górskiej ścieżce, to będzie to wyglądać tak.

Podobnie możemy zilustrować pofalowaną morską wodę, na którą lubi patrzeć mama.

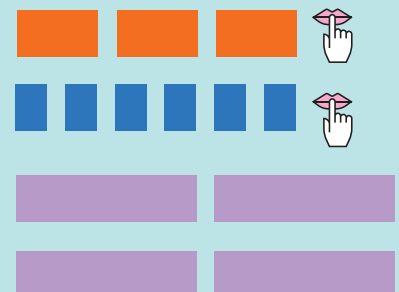

A także kołysanie łódki na ulubionym jeziorze Leny.

Chcemy teraz przygotować akompaniament do wierszyka Leny. Ułożymy prostokąty różnej długości tak, żeby powstał zapis rytmu. W kilku miejscach umieścimy znak wskazujący na chwilę ciszy.

Ten rytm można wyklaskać, wystukać albo zagrać na instrumencie.

1. Posłuchaj nagrania muzyki, która ilustruje kroki, wodę i kołysanie łódki. Co je różni?
2. Podzielcie się na trzy grupy. Wykonajcie jednocześnie muzykę: kroków poprzez tupanie, morskiej wody – poprzez uderzanie rękami o uda i łódki – poprzez klaskanie.
3. Powiedz rytmicznie wierszyk Leny. Następnie wystukaj lub wykonaj na instrumencie zapisany rytm akompaniamentu.

Polskie krajobrazy

Lena

jezioro Śniardwy
na Mazurach

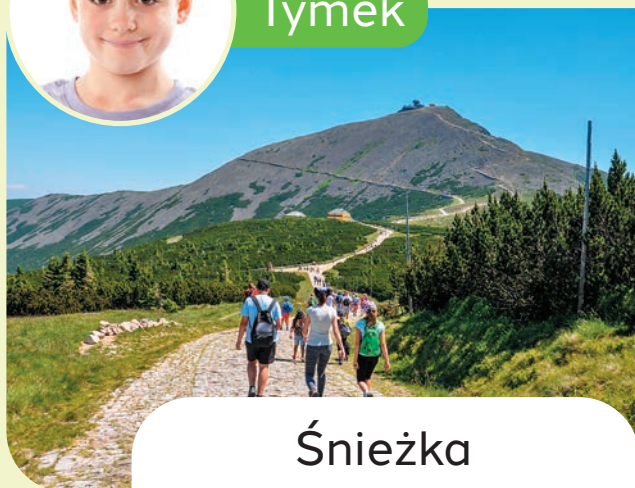
Filip

Morze
Bałtyckie

Tymek

Śnieżka
w Karkonoszach

Ala

Kasprowy Wierch
w Tatrach

1. Gdzie spędzą wakacje pokazane dzieci? Razem z koleżanką lub kolegą znajdź te miejsca na mapie Polski na stronie obok. W jakich miastach będą mogły się zatrzymać dzieci?
2. Jakie krajobrazy zostały pokazane na zdjęciach? Jakie są elementy charakterystyczne tych krajobrazów?
3. Opowiedz o krajobrazie twojego miejsca zamieszkania.

W legendzie mapy są wyjaśnione wszystkie symbole narysowane na mapie oraz użyte kolory.

DAMY RĄDĘ SIĘ NAUCZYĆ

W wyrazie **krajobraz** można wyróżnić dwa słowa. **Krajo**braz to **obraz** jakiejś części **kraju** (terenu jakiegoś państwa). Jest to wygląd terenu ukształtowanego przez przyrodę lub człowieka.

4. Obejrzyj mapę Polski. Wskaż na niej morze, główne rzeki i łańcuchy górskie oraz miasta.
5. Co to jest **legenda mapy**? Co na mapie oznaczają poszczególne kolory?
6. Jak myślisz, dlaczego miasta powstają nad rzekami lub jeziorami?
7. Wybierz się z kimś dorosłym na spacer po najbliższej okolicy. Zastanówcie się, jak można zadbać o krajobraz, żeby było tam miło spędzać czas.

RODZINNA WYCIECZKA PO POLSCE

W tym tygodniu odpowiemy na pytania:

1.

Jak rozwiązywać rodzinne konflikty?

2.

Do jakiego miasta pojechać na wycieczkę?

3.

Czy w muzeum są tylko starocie?

4.

Czym park narodowy różni się od lasu?

Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku

1. Opisz swoją najbliższą okolicę: zabytki i ciekawe miejsca warte zobaczenia.
2. Dokąd chciałabyś / chciałbyś wybrać się na wycieczkę? Czy podczas wycieczki można się czegoś nauczyć? Uzasadnij swoją odpowiedź.

Wybierzcie się na wycieczkę do muzeum

1. Zastanówcie się, jakie muzeum chcielibyście zwiedzić. Uzasadnijcie swój wybór.
2. Zaplanujcie wspólnie termin waszej wycieczki.
3. Zorganizujcie wycieczkę do muzeum z pomocą nauczyciela.

3. Co to jest **skansen**? Co można w nim zobaczyć?

4. Zamknij oczy i wsłuchuj się przez chwilę w dźwięki dochodzące zza otwartego okna. Co słyszysz? Czy odgłosy są blisko, czy daleko? Czy są głośne, czy ciche?

Melania Kapelusz

Zawisnąć na włosku

Sobota zapowiadała się fantastycznie. Choć z rodzeństwem różnie bywa, tym razem całej trójce udało się zagrać niczym instrumentom na najlepszym koncercie. A wcale nie było to takie pewne. W końcu każdy miał swoje upodobania: Marek – góry, Ewa – pływanie, a Darek – skrzypce.

Kilka rzeczy, jak choćby lody truskawkowe, lubili wszyscy. Były też takie, których wszyscy tak samo nie cierpieli. Wśród nich królowało sprzątanie po kolacji, należące do domowych obowiązków dzieci. Codziennie robił to ktoś inny. Najmłodszemu Darkowi czasem udawało się namówić brata lub siostrę, aby go wyręczyli.

W poniedziałek rodzice zaproponowali wspólny wyjazd w weekend (czytaj: weekend).

– Jak to?! – wykrzyknął Darek. – W niedzielę nasza orkiestra gra koncert! Zapomnieliście?

– Pamiętamy – odparła mama. – Myśleliśmy o sobocie. Dokąd macie ochotę się wybrać?

– Jedźmy zdobyć Babią Górę! – zawołał Marek, który miał już czternaście lat. – Moglibyśmy wyjść w nocy i zobaczyć świt na szczycie. Byłoby odlotowo.

– O nie! Błagam! – jęknął Darek. – Mamo, ja nie chcę tak wcześnie wstawać.

– Marku, twój brat jest za mały na tę wyprawę – tłumaczył tata. – Możemy się tam kiedyś wybrać we dwójkę. Teraz wymyślmy coś innego.

– Ja chcę do parku wodnego – odezwała się Ewa. – Uwielbiam te wszystkie zjeżdżalnie.

– Eee... – Marek machnął ręką. – To dobre dla dzieci.

– Wcale nie! – zaprotestowała Ewa. – Poza tym ty też jesteś dzieckiem.

– Znajdźmy coś, co spodoba się wszystkim – powiedział tata.

– Już wiem! Już wiem! – cieszył się Darek. – Park Dinozaurów!

– Ekstra! – zawołali niemal równocześnie Ewa i Marek.

1. Posłuchaj tekstu i odpowiedz na pytania: Jaka rodzina jest przedstawiona w opowiadaniu? Kto do niej należy? Jak dzieci lubią spędzać wolny czas?
2. Jakie pomysły na wspólną wycieczkę miało każde z dzieci? Dokąd ostatecznie postanowiła jechać rodzina?
3. Dlaczego okazało się, że wyjazd **zawisł na włosku**? Co oznacza to sformułowanie?

– Świetny pomysł. – Mama się uśmiechnęła.

– Ja też tak sądzę – zgodził się tata. – No to postanowione!

Cały tydzień upływał z miłą perspektywą wypadu do Parku Dinozaurów. Dzieci były w doskonałych humorach i nie mogły doczekać się soboty. Nawet wieczorne sprzątanie po kolacji wydawało się bardziej znośne niż zwykle. A Darek ani razu nie poprosił o pomoc.

Nic nie zapowiadało, że coś może pokrzyżować rodzinne plany. Ale w piątkowe popołudnie, gdy rodziców nie było w domu, wszystko zawisło na włosku.

– O nie! – rozległ się rozpaczliwy krzyk Darka. – Jutro mam próbę generalną przed niedzielnym koncertem. Nie możemy nigdzie jechać.

💡 4. Zastanówcie się wspólnie, jakie wyjście z tej sytuacji mogły znaleźć dzieci. Co jest potrzebne do rozwiązania konfliktu?

🧐 5. Posłuchaj dwóch możliwych zakończeń tej historii, które znajdują się na stronie 84. Jak oceniasz zachowanie dzieci w pierwszym zakończeniu, a jak – w drugim? Dlaczego?

6. Czy jeździsz ze swoją rodziną na wycieczki? Jakie miejsca wybieracie? Dlaczego?

2. Do jakiego miasta pojechać na wycieczkę?

Zapraszamy na wycieczkę po wybranych miastach Polski. Poznaliście już Gniezno, Kraków i Warszawę. Pora na kolejne miasta.

Szczecin to miasto rzek, jezior, lasów i parków. Jest tu wspaniały port. Odwiedzają go żaglowce z całej Europy.

wybrzeże Odry w Szczecinie

ratusz w Poznaniu

Symbolem **Poznania** są koziołki. Codziennie w południe bodą się na wieży zabytkowego ratusza.

1. Przeczytaj teksty i obejrzyj zdjęcia. Odszukaj opisane miasta na mapie Polski.
2. Jakie jeszcze inne miasta w Polsce warto według ciebie odwiedzić? Dlaczego?
3. Spróbuj wcielić się w przewodnika i opowiedz o wybranym mieście.

Toruń słynie z pierników.
Mieszkał tu astronom
Mikołaj Kopernik.

Stare Miasto w Toruniu, Pomnik Mikołaja Kopernika, Brama Mostowa

We **Wrocławiu** jest ponad sto
mostów i kładek. Atrakcją
miasta są figurki krasnali.

Ostrów Tumski we Wrocławiu

Most Tumski we Wrocławiu

- Przepisz do zeszytu nazwy miast podane w tekstach. Pamiętaj o pisowni wielką literą.
- Skorzystaj z dowolnych materiałów i wykonaj plakat reklamujący wybrane przez siebie miasto, żeby zachęcić turystów do jego zwiedzania.

sł. i muz. Malina Sarnowska

Koleją przez Polskę

1. Moja rodzina uwielbia podróże,
mama i tata, i ja, i brat.
Żadna z podróży nam się nie dłuży,
gdy zwiedzamy razem świat.

Gdzie dzisiaj jedziemy?
Do Krakowa!

Ref.: Pociąg z wolna rusza
wagon za wagonem,
każdy z nas ma miejsce
wyznaczone.
Ale tu wygodnie,
ale tu ciekawie.
W naszej wyprawie wszystko gra
i stuka.

Take-take dum dum,
take-take dum dum,
take-take – pociąg już przyspiesza.
Take-take dum dum,
take-take dum dum,
take-take – tak po torach gna!

2. Razem przez Polskę jedziemy koleją,
z miasta do miasta prowadzi szlak.
Koła pociągu głośno się śmieją
swym rytmicznym take-tak.

Gdzie dzisiaj jedziemy?
Do Warszawy!

Ref.: Pociąg z wolna rusza...

1. Posłuchaj nagrania piosenki. Powiedz, o czym ona jest.
2. Wymień nazwy innych miast w odpowiedzi na pytanie **Gdzie dzisiaj jedziemy?** z piosenki.
3. Utwórzcie pociąg i poruszajcie się od stacji do stacji w tempie piosenki.
4. Zaśpiewaj piosenkę razem z nagraniem. W refrenie uderzaj rytmicznie wybranym przedmiotem, naśladując rozpędzający się pociąg.

3. Czy w muzeum są tylko starocie?

COŚ CIEKAWEGO

18 maja obchodzimy **Międzynarodowy Dzień Muzeów**. W tym czasie jest organizowana **Noc Muzeów**. Warto wtedy wybrać się na zwiedzanie, bo wiele muzeów jest otwartych do późnych godzin nocnych i często oferują one dodatkowe atrakcje. Wstęp do muzeów jest wtedy bezpłatny.

1. Opowiedz historyjkę obrazkową. Jakie muzeum odwiedziły dzieci i co tam zobaczyły?
2. Czy znasz jakieś ciekawostki o dinozaurach? Podziel się nimi w klasie.
3. Powiedz, jak należy się zachowywać w muzeum. Czego nie wolno tam robić?

Ciekawe muzea, które warto odwiedzić

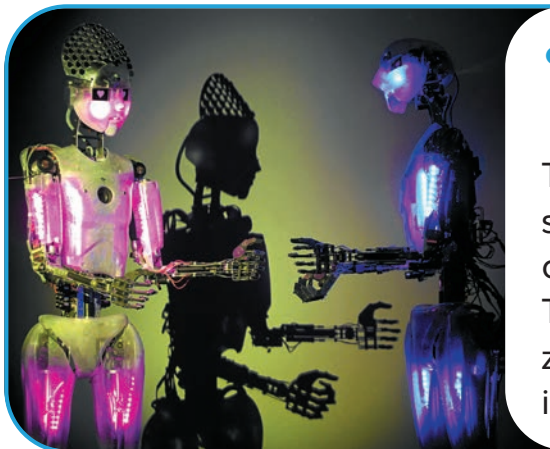
- **Żywe Muzeum Piernika w Toruniu**

Poznasz tu tradycję wypieku toruńskiego piernika, historię miasta, średniowieczną kulturę i dawny język. Zwiedzający mogą własnoręcznie przygotować pierniki.

- **Centrum Dziedzictwa Szkła w Krośnie**

Odbывают się tu pokazy produkcji oraz zdobienia szkła, w których możesz wziąć czynny udział. W piwnicach i w sali wystawowej obejrysz zarówno szkło artystyczne, jak i do codziennego użytku.

- **Centrum Nauki Kopernik w Warszawie**

To nowoczesne centrum, w którym można samodzielnie przeprowadzać doświadczenia, oglądać filmy i grać w gry edukacyjne. Tu zobaczysz roboty, zajrzysz do kryjówek zwierząt, poznasz pracę ludzkiego organizmu i odkryjesz wiele tajemnic!

1. Czy byłeś / byłaś kiedyś w muzeum? Jeśli tak, to opowiedz o swojej wycieczce. Jeśli nie, to powiedz, jakie muzeum chciałabyś / chciałbyś odwiedzić.
2. Dowiedz się, jakie muzea znajdują się w twojej miejscowości lub w jej okolicy.
3. Co według ciebie może być eksponatem muzealnym? Wykonaj taki przedmiot z kartonów, kolorowego papieru, bibuły, plasteliny lub innych materiałów.

4. Czym park narodowy różni się od lasu?

Hanna Zdzitowiecka

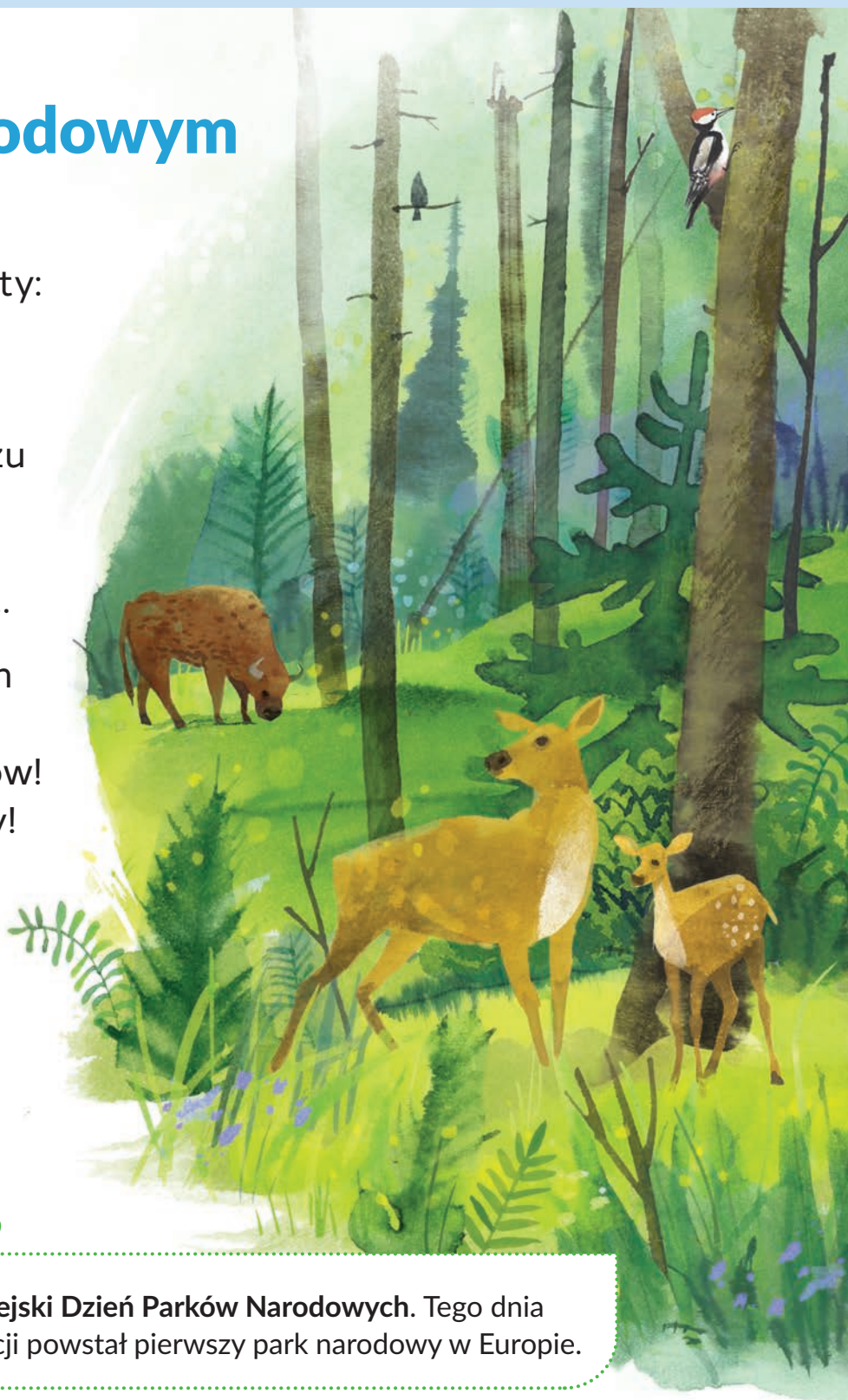
W parku narodowym

W parku narodowym
wszystko jak przed laty:

Łoś dźwiga na głowie
szerokie łopaty,
żubr wysuwa z gąszczu
skudłaconą brodę,
za płochliwą sarną
drepcze kozłą młode...

Tu nikt małym listkom
nie przerwie zabawy.
Nikt nie zrywa kwiatów!
Nikt nie depta trawy!

Nocą wśród gałęzi
pohukują sowy...
Choć jest dziko,
ale pięknie
w parku narodowym.

COŚ CIEKAWEGO

24 maja obchodzimy **Europejski Dzień Parków Narodowych**. Tego dnia ponad sto lat temu w Szwecji powstał pierwszy park narodowy w Europie.

1. Posłuchaj wiersza lub go przeczytaj. Opowiedz, jak został w nim opisany park narodowy.
2. Jak myślisz, czy parki narodowe są potrzebne? Dlaczego jest obchodzony Europejski Dzień Parków Narodowych?

Parki narodowe w Polsce

W Polsce mamy **23 parki narodowe**. Każdy z nich ma swoje logo – symbol, którym najczęściej jest roślina lub zwierzę charakterystyczne dla tego parku. Parki narodowe powstają po to, żeby chronić cenną przyrodę, czyli krajobraz oraz gatunki zwierząt, roślin i grzybów zagrożone wyginięciem.

ochrona wydym
ruchomych

ochrona
bobrów i ryb

ochrona wydr
i rysiów

ochrona łąk
i płązów

1. Posłuchaj opowiadania ze stron 86–87. Odpowiedz na zawarte w nim pytania.
2. Na mapie Polski na stronie obok parki narodowe zostały zaznaczone ciemnozielonym kolorem. Gdzie jest ich najwięcej? Jak myślisz dlaczego?
3. Podaj przykłady parków narodowych położonych nad morzem, nad jeziorami i w górach. Co jest w ich logo?

4. Jaki park narodowy znajduje się najbliżej twojego miejsca zamieszkania? Dowiedz się, co jest w nim chronione i dlaczego.
5. Jakie są zasady zachowania w parkach narodowych?
6. Powiedz, jaka jest różnica między parkiem narodowym a lasem.

WYPRAWY W GÓRY

W tym tygodniu odpowiemy na pytania:

1.

Co widać
ze szczytu
góry?

2.

Jak się
przygotować
na wycieczkę
w góry?

3.

Czy
w górach jest
niebezpiecznie?

4.

Dlaczego
na szczytach
gór nie rosną
rośliny?

1. Dlaczego ludzie wyjeżdżają w góry?

2. Kto to jest **góral**? Jak myślisz, skąd się wzięła ta nazwa?

3. Wymień tytuły książek albo filmów, których akcja dzieje się w górach.

Jak ja lubię
chodzić
po górach!

Ja też. Tylko nigdy nie
wiem, co ze sobą zabrać
na taką wycieczkę.

Co się dzieje z rośliną, gdy ją
podlewam, a co – gdy jej nie
podlewam?

- Zastanów się, jaka może być odpowiedź na to pytanie.
- Sprawdź to – wykonaj doświadczenie.
- Porozmawiajcie o tym, czy wasze przypuszczenia się potwierdziły.

EKSPERYMENT

4. Jak należy się przygotować na wycieczkę w góry?

5. Podaj kilka nazw znanych szczytów albo pasm górskich w Polsce.

 6. Wyobraź sobie, że jesteś na najwyższym szczycie górskim na świecie. Co czujesz?

1. Co widać ze szczytu góry?

Marcin Przewoźniak

Zdobywca wielkiej góry

Tato? Po co tam wchodzimy?

Tato! Całkiem się spocimy.

Tato. Noga mi odpadnie!

Stójmy. Tutaj też jest ładnie.

Ile jeszcze wchodzić trzeba?

Czy ta droga jest do nieba?

Są tu gdzieś ruchome schody?

Czy na szczycie będą lody?

Oto szczyt. Weszliśmy. – Tata!

Najwspanialszy widok świata!

Patrz, pod nami cała Ziemia!

Wyżej góry tutaj nie ma?

1. Przeczytaj wiersz. Powiedz, jak wyglądała wędrowka dziecka z tatą na szczyt.

2. Wskaż w wierszu wyrazy, które się rymują.

3. Co bohater wiersza mógł zobaczyć ze szczytu góry? Wykonaj ilustrację kredkami albo farbami na kartce z bloku.

4. Wymyśl inny tytuł do wiersza. Wybierzcie tytuł, który najbardziej wam się podoba.

2. Jak się przygotować na wycieczkę w góry?

CZAS NA PORADĘ

1. Przed wyjazdem w góry zadбай o swoją kondycję fizyczną, na przykład więcej spaceruj albo biegaj.
2. Przed wyjściem w góry sprawdź aktualną prognozę pogody. Zabierz kurtkę przeciwdeszczową, nawet jeśli świeci słońce, bo w górach pogoda bardzo szybko się zmienia!
3. Dokładnie zaplanuj trasę. Weź ze sobą mapę terenu z zaznaczonymi szlakami. Poruszaj się tylko po wyznaczonych szlakach górskich.
4. Przygotuj odpowiedni sprzęt, taki jak: latarka czołówka, apteczka, krem z filtrem przeciwsłonecznym, a także napoje i jedzenie: kanapki, banany, ciasteczka lub czekoladę.
5. Załóż buty górskie, grube skarpety i ubierz się na cebulkę.

COŚ CIEKAWEGO

Na szlaku jest zwyczaj witania mijanych osób. Mówi się **dzień dobry** lub **cześć**, a do obcokrajowców **hello** (czytaj: heloł).

1. Powiedz, o czym należy pamiętać przed wyjściem na górską wycieczkę.
2. Dlaczego w góry ubieramy się na cebulkę? Dlaczego zawsze trzeba mieć ze sobą kurtkę przeciwdeszczową i odpowiednie buty?
3. Do czego w trakcie wyprawy w góry może się przydać latarka, a do czego – apteczka?
4. Dlaczego w góry warto zabrać jedzenie wysokoenergetyczne? Jakie to produkty?

Tymek bardzo lubi wyjazdy w góry. Podczas jednego z nich poznał Franka, który mieszka w górach, śpiewa i tańczy w młodzieżowym zespole góralskim.

Przyśpiewka z Beskidu Żywieckiego

Górol jo se, górol,
w małym kapelusku.
Wszystko umiem robić,
ino po maluśku.
Wszystko umiem robić,
ino po maluśku.

Górol jo se, górol,
mały górolicek.
Pieknie mi sie świeci
pod syją guzicek.
Pieknie mi sie świeci
pod syją guzicek.

Franek pokazał Tymkowi kilka figur tanecznych, które można wykonywać do piosenki.

Tymek cieszy się z tego, że umie powiedzieć kilka słów gwara.

Gwara to język, którym posługują się mieszkańcy niektórych regionów Polski.

1. Posłuchaj nagrania. Znajdź w tekście przyśpiewki słowa typowe dla gwary góralskiej.
2. Wykonaj figury taneczne przedstawione na zdjęciach. Która z nich jest dla ciebie najłatwiejsza? Co możesz dodać lub zmienić, żeby utrudnić jej wykonanie?

3. Czy w górach jest niebezpiecznie?

Krystyna Artyniewicz

Na ratunek (fragment)

Szumi potok. Tu jodłowy mostek, tam wysoko szatas, a co parę kroków znaki na drzewach. Wskazują, którądy należy iść. Ale Jacka i Jurka nic to nie obchodzi.

– Niech tam niedorajdy idą sobie ścieżką według znaków. Po co tak kręcić dookoła? Można iść przecież na skrót, prosto pod górę (...).

Józef Wawrytko, śmiały przewodnik i ratownik Tatrzańskiego Pogotowia Ratunkowego, siedział przed ogniem i głaskał psisko.

– Widzisz, Hruby, zaćmiło się* nad Kasprowym. Kurniawa** będzie!

Hruby machnął puszystym ogonem (...).

– A widzisz! Pójdziemy jak nic na wycieczkę – mrucał Wawrytko. – Mało to tu takich zuchów, co lubią własnymi drogami chodzić? Pójdziemy, Hruby, na pewno pójdziemy...

W tej chwili do schroniska przybiegł młody góral.

– Wypadek! – huknął.

– Gdzie?

– Pod Giewontem... Niedaleko!

– Zaraz ruszamy.

Wyszli w parę minut potem. W górach huczało, kotłowało się, przewalało pomiędzy niewidocznymi w mroku szczytami. Ratowników i taka pogoda nie przstrasza. Tam przecież ktoś wzywa pomocy. (...)

Dostrzega migający płomyczek zdrętwiały Jacek. Włosy mu się jeżą – pewnie wilki!...

Próbuje krzyknąć jeszcze raz, ale nie słyszy sam nawet swego głosu. Przytula się do sennego, na pół przytomnego Jurka i zamyka oczy. Aż nagle (...) jakaś ciepła, miękka szorstkość ociera mu policzki i tuż nad nim rozlega się przyjazne, bliskie szczekanie. Więc to nareszcie ratunek! (...)

* zaćmiło się – tu: zachmurzyło się

** kurniawa – zamieć śnieżna

1. Posłuchaj opowiadania. Opowiedz o przygodzie chłopców.
2. Co sądzisz na temat zachowania Jacka i Jurka?
3. Wymyśl zakończenie opowiadania i przedstaw je w klasie.

Niebezpieczeństwa w górach

Zmienna pogoda:

gwałtowne
podmuchy
wiatru

mgła

burza

wysoka lub niska
temperatura

Jeśli pogoda w górach gwałtownie się zmieni, to od razu zawrócić ze szlaku. Przy pierwszych oznakach burzy jak najszybciej schodź ze szczytów w doliny.

żmija zygzakowata

Lawiny: Nie wychodź w góry, jeśli ogłoszono alarm lawinowy! Gdy słyszysz odgłos spadających kamieni, schowaj się za skalnym załomem i chroń głowę!

Zwierzęta: Trzymaj się z dala od zwierząt! W razie ugryzienia natychmiast zawiadom ratowników GOPR.

Problemy zdrowotne: Jeżeli nie masz siły, coś cię boli, doznasz kontuzji lub się zranisz, to zawrócić ze szlaku lub wezwij pomoc!

CZAS NA PORADĘ

W Tatrach często wieje bardzo silny, ciepły wiatr, nazywany **halnym**. Może zrywać dachy i powalać drzewa. Jeśli będziesz wtedy w górach, to nie wychodź na szlak. Przeczekaj silne podmuchy wiatru w schronisku.

1. Posłuchaj opowiadania ze stron 87–88. Odpowiedz na zawarte w nim pytania.
2. Jakie niebezpieczeństwa mogą wystąpić w górach?
3. Jak może się zmieniać pogoda w górach? Co wtedy trzeba zrobić?
4. Co zrobisz, gdy ciebie lub kogoś spotkanego na szlaku ukąsi żmija? A co – jeśli ktoś z wędrujących dozna kontuzji?

ratownicy GÖPR (Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego)

Wyposażenie ratownika górskiego (goprowca) to apteczka ze środkami pierwszej pomocy, latarka, radiotelefon, lornetka, mapa terenu.

Numer alarmowy
985
w górach *

COŚ CIEKAWEGO

Tobogany to specjalne sanie w kształcie łódki, które służą do zwożenia zimą ze stoków osób poszkodowanych w wypadkach górskich, na przykład ze złamaniami.

5. Czym zajmuje się ratownik GÖPR? Jakie jest wyposażenie goprowca?
6. Jaki jest numer alarmowy do Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego?
7. Zastanówcie się w grupach, do czego mogłoby doprowadzić zostawianie śmieci w górach (na przykład resztek kanapek, owoców, papieru, butelek).

4. Dlaczego na szczytach gór nie rosną rośliny?

W wysokich górach można zobaczyć skaliste szczyty, na których nie ma roślin.

Topniejący śnieg w górach zmywa ze szczytów glebę, która jest potrzebna roślinom do tego, żeby zapuścić w niej korzenie. Te warunki sprawiają, że skaliste szczyty nie są porośnięte roślinami.

Na szczytach wysokich gór jest bardzo zimno. Więcej tam często silne wiatry i leży śnieg.

COŚ CIEKAWEGO

W najwyższych pasmach górskich na Ziemi śnieg leży przez cały rok. Wysokość, powyżej której na górze jest śnieg i lód, nazywamy **granica wiecznego śniegu**.

1. Powiedz, jakie warunki panują w wysokich górach.
2. Dlaczego na skalistych szczytach nie rosną rośliny?
3. Dowiedz się, czy granica wiecznego śniegu występuje w Polsce.

Jak wykonać makietę gór?

Materiały:

arkusz papieru
pakowego

tektura

farby
plakatowe

pędzle

szklanka
z wodą

zszywacz
lub taśma
klejąca

Wykonanie:

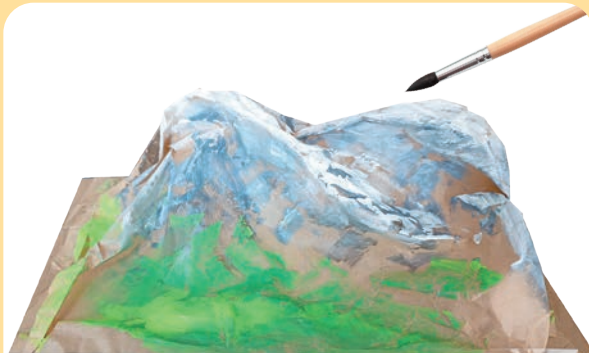
1. Zgnieć papier pakowy i lekko go rozłóż.

2. Przyczep papier zszywaczem lub taśmą klejącą do tektury. Tektura będzie podstawą gór.

3. Uformuj z papieru kształt gór.

4. Pomaluj całość farbami tak, żeby powstała makietą gór.

W tym tygodniu odpowiemy na pytania:

1.

Jakie prawa mają dzieci?

2.

Co to znaczy „fair play”*?

3.

W co się bawić?

4.

Co można robić na festynie sportowym?

* fair play – czytaj: fer plej

1. Czy wiesz, jakie prawa i obowiązki mają dzieci? Podaj kilka przykładów.
2. Wyjaśnij, co to znaczy **być dobrym kibicem**.
3. W jakich zajęciach sportowych bierzesz udział? Jak one wyglądają?

Oglądałeś
wczoraj mecz?

Tak, razem z tatą.
Wygrała nasza
ulubiona drużyna!

Myron „Dyskobol”

🧠 4. Obejrzyj starożytną rzeźbę. Jak ci się ona podoba? Opowiedz, co przedstawia.

🧘 5. Usiądź lub połóż się wygodnie. Trzymaj jedną rękę na brzuchu na wysokości pępka. Skup uwagę tylko na swoim oddechu. Poczuj, jak porusza on brzuchem.

1. Jakie prawa mają dzieci?

Anna Czerwińska-Rydel, Renata Piątkowska

Graffiti

(fragmenty opowiadania z książki „Moje prawa – ważna sprawa!”)

O tym, że dzieci mają swoje prawa, Kuba dowiedział się w szkole. Zwłaszcza prawo do wypowiadania się na każdy temat bardzo mu się spodobało. Jednak im dłużej się nad nim zastanawiał, tym większe miał wątpliwości.

– Niby mogę zabierać głos, ale co z tego? – Kuba spojrzał pytająco na swoją starszą siostrę, Ankę. – Przecież jak mówię, że chciałbym mieć nowy rower, to mama w ogóle mnie nie słucha. (...)

– No cóż – wzruszyła ramionami Anka. – Rodzice powinni cię wysłuchać, ale to nie znaczy, że mają spełniać twoje zachcianki. Czasami na rower trzeba poczekać.

– No więc jak to w końcu jest? Głos dziecka się liczy? Jest ważny czy nie? – Kuba był zdezorientowany.

– Pewnie, że się liczy. Trzeba tylko mieć sensowne argumenty i umieć bronić swoich racji. Na przykład chłopcy z mojej klasy chcieli zrobić na murze szkoły graffiti. Byli przekonani, że jak stworzą na frontowej ścianie wielkie, odlotowe malowidło, takie w ich stylu, to szkoła będzie dużo lepiej wyglądała. No, w każdym razie nie będzie taka nudna.

– Coś o tym słyszałem – przyznał Kuba. – Fajnie by było, gdyby namalowali jakichś kosmitów, ale pewnie dyrektor się nie zgodził, co?

– Na początku rzeczywiście nie chciał o tym słyszeć, ale kiedy spokojnie wytłumaczyli co i jak, pokazali projekt, powiedzieli, jakie to dla nich ważne –

1. Posłuchaj opowiadania. Powiedz, jakie wątpliwości miał Kuba.
2. Wymień prawa dziecka, o których jest mowa w opowiadaniu.
3. Jak rozumiesz zdanie: **Świat nie należy tylko do dorosłych?**

to pozwolił namalować graffiti, co prawda nie od frontu, tylko na ścianie od strony boiska, ale to zawsze coś! (...) – uśmiechnęła się Anka.

Kuba zaczął się zastanawiać, czy aby nie powinien narysować roweru górskiego na ścianie ich domu, najlepiej gdzieś przy drzwiach wejściowych.

– Może wtedy... – westchnął i (...) się rozmarzył (...). Ocknął się dopiero po chwili, gdy siostra powiedziała:

– ...i od września wydajemy z Gośką szkolną gazetkę. No bo skoro mamy prawo do własnego zdania, to możemy mówić i pisać o wszystkim, zwłaszcza o tym, co dla nas ważne, co nam się podoba, a co nie. Byłe przy tym nikogo nie obrażać i trzymać się faktów – podkreśliła Anka. – Chłopcy (...) zamieścili tam też projekt swojego graffiti. Potem zrobili głosowanie i każdy uczeń mógł oddać jeden głos. (...) Teraz, kiedy dyrektor zgodził się, by chłopcy zamalowali jedną ścianę – można śmiało powiedzieć, że się udało, że nasz głos miał znaczenie.

(...) Kubie ciągle krążyły po głowie takie myśli: Mogę głosować, wybierać, mówić, co myślę. Mój głos ma znaczenie. Świat nie należy tylko do dorosłych.

I Kuba uśmiechał się od ucha do ucha, bo te myśli bardzo mu się spodobały. A rower? No cóż, na rower trzeba będzie poczekać.

Kiedy dzieciom dzieje się krzywda, powinny się one zwrócić do rodziców, opiekunów, wychowawcy, pedagoga lub psychologa szkolnego albo do Rzecznika Praw Dziecka.

4. Zapoznaj się ze swoimi prawami. Wybierz jedno z nich i powiedz, jak je rozumiesz.
5. Podaj przykłady sytuacji, kiedy nie szanuje się praw dziecka.
6. Do kogo może się zgłosić dziecko, którego prawa nie są przestrzegane?

2. Co to znaczy „fair play”?

CZAS NA PORADĘ

Żeby zabawa była przyjemna dla wszystkich, pamiętaj o tych zasadach.

1. Wspólnie decydujcie, w co będziecie się bawić.
2. Niech w zabawie uczestniczą wszystkie dzieci.
3. Przestrzegajcie zasad obowiązujących w grze.
4. Bądźcie wobec siebie życzliwi, nie kłóćcie się, nie obrażajcie, rozwiązujcie konflikty.

1. Jaka zabawa została przedstawiona na ilustracji? Jeśli ją znasz, to wyjaśnij, na czym ona polega.

2. Jak myślisz, czy wszystkie dzieci pokazane na rysunku dobrze się bawią? Dlaczego?

3. Powiedz, o czym należy pamiętać, żeby zabawa z innymi była udana.

W grze w zbijaka dwie osoby stoją naprzeciw siebie w pewnej odległości. Rzucają do siebie piłkę tak, żeby „zbić” graczy między sobą. Zawodnik trafiony piłką odpada z gry. Przed „zbiciem” chroni złapanie piłki. Wygrywa ostatni gracz na boisku.

Dzisiaj w szkole graliśmy w zbijaka. Musieliśmy biegać i skakać tak, żeby piłka nas nie dotknęła. Nagle poczułem, jak piłka mnie musnęła. Nikt tego nie zauważył, ale ja wiedziałem, że zostałem „zbity”. Sam honorowo zszedłem z boiska.

COŚ CIEKAWEGO

Fair play (czytaj: fer plej) to inaczej sprawiedliwa, szlachetna gra. Jest to postawa prezentowana przez sportowców, która polega na uczciwym przestrzeganiu ustalonych reguł gry i nieoszukiwaniu w trakcie rywalizacji. Zwycięstwo nie jest celem, który należy osiągnąć za wszelką cenę. Współcześnie zasada **fair play** odnosi się również do sytuacji z codziennego życia.

4. Przeczytaj tekst i podaj zasady gry w zbijaka. Jakie znasz inne wersje tej gry?
5. Jak oceniasz zachowanie chłopca podczas gry?
6. Co oznacza zasada **fair play**? Dlaczego jest taka ważna nie tylko w sporcie?
7. Podaj kilka przykładów zachowania **fair play** w codziennym życiu.

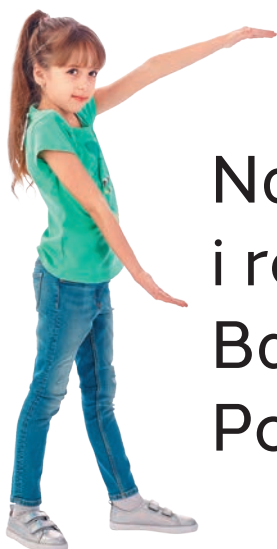

3. W co się bawić?

Urszula Kamińska

Wesołe zabawy

Stoi zwrócona twarzą do ściany
i nas nie widzi, kiedy biegamy.
Gdy się odwróci i spojrzy na nas,
każdy w bezruchu zastyga zaraz!

Naprzeciw siebie stańmy w parze
i rób dokładnie, co ci pokażę.
Bądź mym odbiciem, gdy się bawimy.
Powtarzaj moje ruchy i miny!

Dwie drużyny tak zawzięcie
ciągną ją z dwóch stron z przejściem.
Przeciwników przeciągają.
Gdy się uda, to wygrają!

1. Przeczytaj rymowanki. Powiedz, jakie zabawy zostały w nich opisane.

2. Naucz się wybranej rymowanki na pamięć.

3. W co najbardziej lubisz się bawić z koleżankami i kolegami z klasy? Wykonaj ilustrację tej zabawy na kartce z bloku.

Przegrana

1. O czym opowiada historyjka obrazkowa? Dlaczego chłopiec był smutny?
2. Czy zdarzyła ci się kiedyś podobna sytuacja? Jak udało ci się z nią uporać?
3. Dlaczego ludzie odczuwają smutek? Czy ta emocja jest potrzebna?
4. Jak poradzić sobie ze smutkiem? Przedstawcie swoje pomysły w formie mapy myśli.

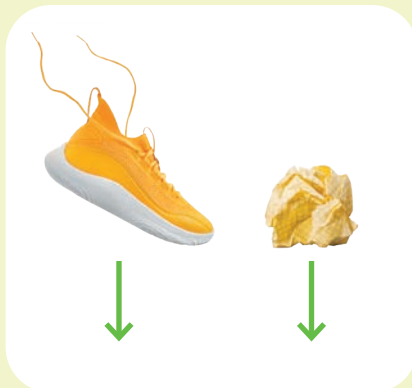

Akcja – grawitacja

Przykładem zabawy z piłką jest jak najdłuższe jej podbijanie. Czy wiesz, dlaczego piłka w końcu spada na ziemię? A co się dzieje z innymi obiektami w podobnej sytuacji? Podaj odpowiedzi na poniższe pytania wedle swoich przypuszczeń.

Co się stanie, kiedy podskoczysz?

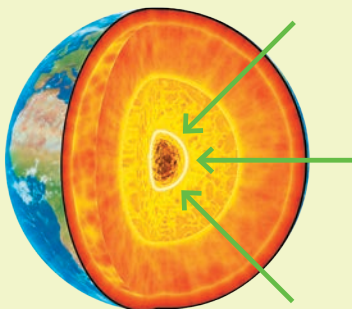

Co spadnie szybciej: but czy papierowa kulka?

Jak długo utrzymasz swój plecak?

Teraz wykonaj te czynności i sprawdź, czy twoje przewidywania się potwierdziły. Jakie wnioski możesz wyciągnąć?

Za każdym razem obiekty spadały na ziemię. Tak działa **grawitacja ziemska**, czyli siła, która przyciąga wszystko do środka Ziemi. But i papierowa kulka spadły na ziemię prawie jednocześnie, bo grawitacja ziemska działa na wszystkie przedmioty tak samo, niezależnie od ich masy.

COŚ CIEKAWEGO

Dzięki sile grawitacji ziemskiej Księżyc krąży wokół Ziemi, a planety – wokół Słońca.

1. Co to jest **grawitacja ziemska**? Co powoduje?
2. Podaj kilka przykładów działania siły grawitacji ziemskiej, które możesz zaobserwować w przyrodzie.
3. Których dyscyplin sportowych nie można byłoby uprawiać, gdyby nie było grawitacji?

sł. i muz. Malina Sarnowska

Piłka! Piłka!

1. Grajmy razem w podbijankę,
nim zawołam: „Cel na bramkę!”.
Wtedy przejmij piłkę, no i strzel!
Najpierw trzeba mieć ją w górze
i podbijać jak najdłużej,
potem wbić do bramki na mój znak!

Ref.: Piłka! Piłka!

Zawsze przyda się w zabawie,
na boisku czy na trawie
to najlepsza rzecz!
Podaj dalej!
Rzuć daleko, kopnij w prawo!
Niech szybuje nad murawą.
Będzie dobry mecz!

2. Muszę przyznać z dumną miną,
że jesteśmy zuch-drużyną.
Każdy z nas się stara jak za dwóch!
Kocha piłkę, a do tego
z koleżanką lub kolegą
dba o zespół i sportowy klub.

Ref.: Piłka! Piłka!...

1. Posłuchaj nagrania piosenki. Powiedz, o czym ona jest.
2. Śpiewajcie piosenkę i podawajcie sobie w kręgu piłkę z rąk do rąk. Po słowach: **rzuć daleko** ten, kto trzyma piłkę, rzuca ją do innej osoby, która kontynuuje podawanie piłki.
3. W czasie kolejnego słuchania piosenki na słowach: **jak, znak, zuch i dwóch** zaznacz wysokie dźwięki melodii szybkim ruchem otwartej dłoni w górę.
4. Podzielcie się na dwie grupy. Kiedy pierwsza grupa śpiewa pierwszą zwrotkę, druga skacze obunóż do jej rytmu. W drugiej zwrotce zamieńcie się rolami. Refren śpiewają wszyscy, uderzając dłońmi o boki w rytmie słów.

4. Co można robić na festynie sportowym?

Natalia Usenko

Sportowcy

To było słoneczne popołudnie. Antek i dziadek szli ścieżką obok szkoły, Zośka skakała na jednej nodze.

– Co za dzień... – mruknął dziadek, ocierając pot z czoła. – Babcia wysłała mnie do apteki, potem musiałem sąsiadowi naprawić spłuczkę i jeszcze pies mi but schował. No, olimpiada, mówię wam!

– Olimpiadę to my dziś mieliśmy – stwierdził Antek.

– To znaczy festyn sportowy, ale i tak było nieźle.

– Serio? – zdumiał się dziadek. – Jakie były dyscypliny?

– Różne. Najpierw takie łatwe, dla dzieci: skakanie na skakance i hula-hoop, kto dłużej będzie kręcił...

– Dla dzieci?! – oburzyła się Zośka. – Spróbowałbyś kręcić przez tyle czasu, toby ci brzuch zdrętwiał! Wiesz, jakie to trudne?

Antek wywrócił oczami.

– Zofia tak mówi, bo zajęła drugie miejsce.

– Srebrny medal, a nie drugie miejsce! W domu sprawdzimy, czy umiesz lepiej.

– Brawo, Zosiu! – ucieszył się dziadek. – A co jeszcze robiliście?

– Był skok w dal i bieg na 40 metrów, i slalom piłkarski. I trzeba było prowadzić piłkę kijem hokejowym przez trasę ze słupków – opowiedział Antek.

– A jeszcze był wyścig przez tunel z materiału – dodała Zośka. – A my miałyśmy pompony z błyszczących nitek i nimi machałyśmy, żeby dopingować zawodników!

1. Posłuchaj tekstu i powiedz, o czym dzieci opowiadały dziadkowi.

2. Jak zachował się w trakcie biegu Kamil? Czy była to postawa sportowca zgodna z zasadami **fair play**? Jak skończyła się ta sytuacja?

3. W jakiej konkurencji najlepszy okazał się Antek? Jak oceniasz jego zachowanie?

I rozdawałyśmy im picie. A jak chłopcy biegli na 40 metrów, to Kamil specjalnie popchnął Jaśka i Jasiek upadł, a Kamil przybiegł pierwszy.

– I wygrał? – oburzył się dziadek.

– Coś ty! – prychnął Antek. – Nasz pan od WF-u powiedział Kamilowi, że jak nie wie, co to jest fair play, to nie może być sportowcem.

– Słusznie! – przytaknął dziadek. – A co z Jaśkiem?

– Miał rozbite kolano, ale nie chciał przerwać wyścigu. Wstał i dobiegł do końca. Dostał takie oklaski, że ho, ho!

– Twardy gość! – stwierdził dziadek z uznaniem i nagle zamarł. – Młody, co ty masz w plecaku? Jakies złote ucho ci sterczy!

Antek zaczerwienił się jak burak.

– A, to? To jest... puchar.

– Złoty? Pierwsze miejsce?!

– No, tak... – powiedział Antek, trochę speszony. – Ale niosę go dla Mikołaja. Bo on biega najszybciej w szkole i miał reprezentować naszą klasę, a trzy dni temu spadł ze schodów i złamał nogę. I nie wystartował. Zamiast niego pobiegłem ja i wygrałem, ale on biega dużo szybciej ode mnie, więc dam mu puchar i niech na razie postoi u niego. Będzie nasz wspólny. Dobry pomysł?

Dziadek i Zośka patrzyli na niego bez słowa.

– A niech mnie! – powiedział dziadek. – Jak dla mnie, to wygrasz tę olimpiadę. Jesteś prawdziwym sportowcem!

Zosia złapała brata za szyję i cmoknęła w policzek. Antek podskoczył jak oparzony i uciekł. Siostra popędziła za nim.

– Masz ci los, znów olimpiada... – westchnął dziadek i pobiegł za nimi.

4. Opowiedz w domu fragment opowiadania, który najbardziej cię zainteresował.
5. Czy w waszej szkole są organizowane olimpiady sportowe lub Dzień Sportu? Jeśli tak, to jak one wyglądają?
6. W jakiej konkurencji chciałabyś / chciałbyś wystartować podczas festynu sportowego?

Dyscypliny sportowe

Dyscyplina sportowa to rodzaj uprawianego sportu z określonymi zasadami. Może być zespołowa lub indywidualna. Zawody mogą odbywać się latem, zimą albo przez cały rok.

Polacy odnoszą sukcesy w wielu dyscyplinach sportowych.

Sporty zespołowe

siatkówka

piłka ręczna

Sporty indywidualne

skoki narciarskie

Adam Małysz i Kamil Stoch

tenis

Iga Świątek

rzut młotem

Anita Włodarczyk

1. Które dyscypliny sportowe mogą być uprawiane tylko latem albo tylko zimą, a które – przez cały rok? Dlaczego tak jest?
2. Podaj kilka nazw drużynowych i indywidualnych dyscyplin sportowych.
3. W jakich dyscyplinach sportu Polacy odnoszą sukcesy?
4. Zaprezentujcie w grupach pozytywne i negatywne skutki uprawiania sportu.

Czasowniki to wyrazy oznaczające czynności.
Odpowiadają na pytanie: **co robi?**

piłkarz
(co robi?)

kopie
strzela
biega

skacze
lekkoatletka
(co robi?)

rzuca
miota

COŚ CIEKAWEGO

Wyścigi na strusiach to dyscyplina sportowa przypominająca wyścigi konne. Zawodnicy muszą pokonać na grzbietach strusiów jak najdłuższy odcinek trasy. Niestety, zwykle spadają z ptaków po przebiegnięciu przez nie kilkunastu metrów.

5. Powiedz, co to są **czasowniki**. Podaj kilka czasowników.
6. Przepisz do zeszytu czasowniki oznaczające czynności piłkarza i lekkoatletki.
7. Przez dziurkę w dnie kubeczka po jogurcie przewlecz sznurek i zrób na jego końcu duży supeł. Uformuj kulkę z folii aluminiowej, a do jej środka włóż drugi koniec sznurka i ściśnij mocno kulkę. Trzymaj kubeczek i podrzucaj kulkę ruchem ręki tak, żeby trafiła ona do kubeczka.

W tym tygodniu odpowiemy na pytania:

1.

Co to jest „ekologia”?

2.

Dlaczego trzeba dbać o środowisko?

3.

Co to znaczy „być eko”?

4.

Jak żyć ekologicznie?

PROJEKT EKO

Nauczmy się:

- współpracować w grupie,
- łączyć różne dziedziny wiedzy,
- stosować naukę w praktyce.

Banksy (czytaj: banks-i), mural „Parking”

1. Co ci przychodzi na myśl, gdy słyszysz, że coś jest **ekologiczne**?
2. Podaj kilka propozycji, jak można dbać o środowisko wokół nas.
3. Obejrzyj pracę artysty znanego jako Banksy. Jego murale pojawiają się na ulicach różnych miast na świecie. Jak ci się podoba taka sztuka? Jak rozumiesz pokazane przesłanie?

Wyobraź sobie, że znalazłem
dziś w lesie szklaną butelkę!

Coś takiego!
Mogło dojść
do pożaru!

Pobawcie się w ekologów

1. Zakopcie w szkolnym ogródku kilka przedmiotów naturalnych i sztucznych. Mogą to być obierki z ziemniaków, jabłko, wata, plastikowa butelka, papierowy kubek.
2. Zastanówcie się, co może się stać z tymi przedmiotami po dłuższym czasie. Przedstawcie wasze przewidywania za pomocą rysunków.
3. Odkopcie te przedmioty po kilku miesiącach. Sprawdźcie, co się z nimi stało. Czy wasze przypuszczenia się potwierdziły? Jak sądzą, z czego to wynika? Wyciągnijcie wnioski.

4. Wybierz jakiś przedmiot i dokładnie mu się przyjrzyj. Zwróć uwagę na wszystkie jego cechy, na przykład wielkość, kształt, kolor, materiał, z którego jest on wykonany. Co należałoby w nim zmienić, żeby był bardziej ekologiczny?
5. Co robicie razem w szkole dla przyrody, ochrony środowiska, ekologii?

1. Co to jest „ekologia”?

Cześć! W tym tygodniu dowiedziecie się, co to jest **ekologia** i czy warto **być eko**. Poznacie różne sposoby ochrony środowiska i dbania o przyrodę. Będziecie pracować samodzielnie oraz w grupach. Zdobyta wiedza przyda wam się na co dzień.

Ekologia to nauka, która zajmuje się badaniem otaczającego nas środowiska naturalnego. Bada też zależności między światem roślin, zwierząt i ludzi oraz troszczy się o przyrodę.

1. Przeczytaj, co to jest **ekologia**. Wyjaśnij ten termin własnymi słowami.
2. Opowiedz, patrząc na podpisy i rysunki na stronie obok, co składa się na ekologię.
3. Dlaczego każdy z nas powinien dbać o przyrodę?

EKOLOGIA

ochrona życia roślin
i zwierząt

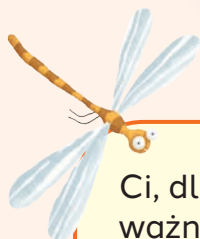
działania na rzecz
ochrony przyrody

edukacja dotycząca
zagrożeń środowiska

rozpowszechnianie
wiedzy o przyrodzie

Ci, dla których dobro Ziemi jest szczególnie ważne, tworzą organizacje ekologiczne, żeby wspólnie z innymi chronić naszą planetę.

4. W grupach napiszcie lub narysujcie na kartce to, co waszym zdaniem zalicza się do przyrody. Porównajcie wyniki prac wszystkich grup.
5. Przez kolejne dni przynóście do klasy papierowe rolki i kubki, kartonowe pudełka oraz inne materiały. Wykorzystacie je później do wykonania prac technicznych.

2. Dlaczego trzeba dbać o środowisko?

Stanisław Karaszewski

Apel do ludzi

Gdy się do życia
wiosną świat budzi,
przyroda pisze
apel do ludzi:

– To my, rośliny!
– To my, zwierzęta!
O naszym zdrowiu
nikt nie pamięta?

Trujące ścieki,
trujące dymy,
bez tlenu rzeki...
...My się dusimy!

A gdy umrzemy
w trującym brudzie,
na martwej Ziemi
zginą też ludzie!

Chcemy żyć z wami
w zgodzie, przyjaźni,
niech nie zabraknie
wam wyobraźni!

Tęczowy motyl
nad łąką lata,
pająk misternie
sieć swą uplata.

Patrzcie, jak pięknie
w lesie, w ogrodzie!
Ile jest życia
w ziemi i w wodzie!

I ty, Pierwszaku,
oszczędzaj wodę,
nie niszcz i nie śmieć.
DBAJ O PRZYRODĘ!

1. Posłuchaj wiersza. Powiedz, o czym jest w nim mowa. Czym jest według ciebie **apel**?
2. Odczytaj ostatnią zwrotkę wiersza. O co proszą rośliny i zwierzęta?
3. Jak wyglądałaby ilustracja do wiersza, gdyby pokazano na niej świat, w którym ludzie nie dbają o przyrodę?

COŚ CIEKAWEGO

Czy wiesz, że...

W ciągu **7 tygodni** człowiek wyrzuca tyle śmieci, ile sam waży.

5 plastikowych butelek można przetworzyć na kurtkę narciarską.

Czas rozkładania się plastikowej butelki to **500 lat**.

Ciekący kran może spowodować, że w ciągu doby wycieknie aż **36 litrów wody**.

Żeby wyprodukować tonę papieru, należy ściąć **18 wielkich drzew**.

4. Które podane tu ciekawostki najbardziej cię zaskoczyły?

5. Pobaw się w ekologa wynalazcę. Wymyśl i narysuj jakiś przedmiot lub urządzenie, które pomogą chronić naszą planetę. Nazwij swój wynalazek. Opowiedz o nim w klasie.

Zachowania ekologiczne

Każdy z nas może coś zrobić dla ochrony środowiska. Jeśli zadziałamy razem, to będziemy się cieszyć czystą i piękną przyrodą.

Zbieraj deszczówkę do podlewania roślin.

Nie płosz zwierząt oraz nie niszcz roślin i grzybów. Sadź drzewa.

Nie śmieć i segreguj odpady.

1. Posłuchaj opowiadania ze stron 88–89. Odpowiedz na zawarte w nim pytania.
2. Na podstawie tekstów i ilustracji powiedz, w jaki sposób możemy chronić środowisko. Jakie działania zależą od dorosłych, a jakie – od dzieci?

Dbaj o czyste powietrze!
Przemieszczaj się rowerem lub pieszo
tam, gdzie jest to możliwe.

Unikaj torebek
jednorazowych
i plastikowych butelek.
Korzystaj z bidonu.

Oszczędzaj prąd i wodę!

Włączaj tylko
pełną pralkę
i pełną zmywarkę.

Wyłączaj z gniazdek
nieużywany sprzęt
i gaś światło,
gdy wychodzisz
z pomieszczenia.

Zakręcaj kran
w czasie mycia
zębów.

Bierz szybki
prysznic zamiast
kąpieli w wannie.

3. Sprawdź, czy w twoim domu wszyscy zachowują się ekologicznie. Co możesz zrobić, żeby tak było? Swoimi spostrzeżeniami podziel się w klasie.

4. Przesadźcie rośliny, które są w sali lekcyjnej. Dosypcie ziemi, spryskajcie je wodą, wytrzyjcie liście. Włóżcie do ziemi pokrojone skórki od banana, żeby rośliny lepiej rosły.

3. Co to znaczy „być eko”?

Każdy z nas może być eko!

Kupuj w sklepie tylko to,
czego naprawdę potrzebujesz.

Nie marnuj jedzenia.

Dbaj o ubrania i buty, żeby
dłużej ci służyły.

Nie wyrzucaj ubrań i zabawek,
które nie są zniszczone.

Mogą się one komuś przydać.

Oszczędnie używaj materiałów
do prac plastycznych.

Wykorzystuj produkty z recyklingu.

COŚ CIEKAWEGO

Filozofia **zero waste** (czytaj: ziro łejst), czyli **zero odpadów**, to takie działania i styl życia, dzięki którym wytwarza się jak najmniej odpadów.

1. Przeczytaj tekst. Co sama / sam możesz zrobić dla ochrony środowiska?
2. Czym charakteryzuje się filozofia **zero waste**? Dlaczego jest ona ważna dla ekologicznego stylu życia?
3. Co to znaczy **być eko**? Dokończ zdanie: **Jestem eko, bo...**

Samodzielni

Segregowanie śmieci to nic trudnego, a bardzo pomaga w ochronie środowiska. Dzięki segregacji niektóre odpady będą mogły być przetworzone. Takie powtórne wykorzystanie odpadów do wytworzenia nowych produktów nazywamy **recyklingiem**.

- butelki
- słoiki
- szklane opakowania

- plastik
- folia
- puszki
- styropian
- kartony po sokach i mleku

- suchy i czysty papier
- kartonowe opakowania
- pudełka
- tektura

- warzywa
- owoce
- inne rośliny
- skorupki jajek

- odpady, których nie da się segregować
- odpady zwierzęce
- tłuste opakowania

Elektrośmieci i odpady niebezpieczne dla środowiska, na przykład puszki po farbie i zużyte baterie, odnosimy do specjalnie wyznaczonych punktów. Tak samo robimy w przypadku zniszczonych ubrań i butów.

Teraz przed tobą wyzwanie godne ekologa! Przez najbliższy tydzień odpowiednio segreguj śmieci. Jeżeli już je segregujesz, to upewnij się, czy robisz to dobrze.

4. Czy w twoim domu segreguje się odpady? W jaki sposób?

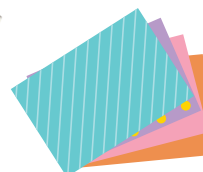
5. Wyjaśnij, jak należy segregować śmieci. Dlaczego segregowanie śmieci jest ważne dla naszej planety?

6. Powiedz, co to jest **recykling**.

Jak zrobić tor przeszkód z przedmiotów z recyklingu?

Materiały: przedmioty z recyklingu duży karton i pudełko klej i pinezki nożyczki papier kolorowy flamastry

Wykonanie:

1. Usuń denka w papierowych kubeczkach. Kilka rolek przetnij wzdłuż na pół.

2. Ozdób kubeczki, rolki, pudełko i inne elementy toru przeszkód.

3. Na dużym kartonie ułóż tor i przyklej jego elementy. Oprzyj karton o ścianę. Na dole podstaw pudełko.

4. Wrzucaj od góry kulki z plasteliny i obserwuj, czy wpadają do pudełka.

4. Jak żyć ekologicznie?

Dzisiaj kończymy pracę nad projektem. Mam nadzieję, że każde z was stanie się od dziś **małym ekologiem**.

ekologiczne uprawy

korzystanie z transportu publicznego

samochody elektryczne

energia z wiatraków

panele fotowoltaiczne

oczyszczalnie ścieków

1. Obejrzyj zdjęcia i przeczytaj podpisy. W jaki jeszcze inny sposób ludzie chronią przyrodę?
2. Podzielcie się na trzy grupy. Każdy zespół otrzyma karton z napisem: **woda**, **powietrze** lub **ziemia** i wykona na nim mapę myśli o tym, jak dbać o wodę, powietrze i ziemię. Wymieńcie się dwa razy kartonami tak, żeby każda grupa mogła uzupełnić wszystkie mapy myśli. Wspólnie omówcie efekty waszej pracy.
3. Zorganizujcie wystawę prac plastycznych i technicznych wykonanych w tym tygodniu.

WAKACYJNE PLANY

W tym tygodniu odpowiemy na pytania:

1.

Jak jest na koloniach?

2.

Gdzie można spędzić wakacje?

3.

Kiedy zaczyna się lato?

4.

Co nas czeka podczas wakacji?

Georges Seurat (czytaj: żorż syra) „Niedzielne popołudnie na wyspie Grande Jatte”
(czytaj: grand żat)

1. Wymień nazwy miesięcy wakacyjnych.

2. Obejrzyj obraz. Jakie emocje on w tobie wywołuje? Jak zostało na tym obrazie pokazane lato? Jakich kolorów użył malarz? Czy współcześnie tak samo spędza się czas nad wodą?

Co się dzieje z balonem, gdy dmucham na niego z różnych odległości?

- Zastanów się, jaka może być odpowiedź na to pytanie.
- Sprawdź to – wykonaj doświadczenie.
- Porozmawiajcie o tym, czy wasze przypuszczenia się potwierdziły.

Mama kupiła mi dziś nową walizkę...

Super! Niedługo wyjedziemy na wakacje!

3. Porozmawiajcie w parach o tym, dlaczego wyjeżdżamy na wakacje.

4. Wybierz kolor, który kojarzy ci się z latem. Będzie on twoim kolorem dnia. Przez cały dzień zwracaj uwagę na obiekty właśnie w tym kolorze i staraj się im uważnie przyglądać.

Melania Kapelusz

Piórko mocy

Helenka oglądała świadectwo, które przed chwilą wręczyła jej pani. Czuła się bardzo dumna. Właśnie została uczennicą drugiej klasy. To nie było co! A do tego za kilka dni wyjeżdżała na kolonie. Zupełnie sama, bez mamy i bez taty. Starsza koleżanka Helenki, Monika, jechała już po raz drugi, ale miała być w innej grupie.

Na koloniach Helenka od razu zaprzyjaźniła się z Dianą, z którą była w jednym pokoju. Helenka była wysoka i chuda, a Diana – mała i piegowata. Dziewczynki zabawnie wyglądały razem, ale zupełnie im to nie przeszkadzało. Pierwszego dnia w drodze do stołówki Helenka z Dianą minęły dwóch starszych chłopców.

– Jarek, patrz – odezwał się jeden z nich. – Kogo my tu mamy?
– Długą i krótką – zaśmiał się Jarek. – Dzieciaki pierwszaki.
– Sami jesteście dziećmiakami – wypaliła Diana. – I się nie znacie, bo my jesteśmy już w drugiej klasie.

Helenka nie odezwała się ani słowem. Spojrzała z podziwem na Dianę.

Po obiedzie dziewczynki poznały wszystkie dzieci ze swojej grupy. Reszta dnia upłynęła im bardzo wesoło. Podczas zabawy w chowanego Helenka tak dobrze ukryła się w krzakach bzu, że wygrała.

Wieczorem, gdy dzieci leżały już w łóżkach, Helenka zatęskniła za mamą. Marzyła, aby mama przyszła i ją pocałowała. Tylko na chwilę, na kilka minut. Choć Helenka mocno zaciskała powieki, z oczu popłynęły jej łzy. Płakała cichutko i nikt o tym nie wiedział. Nikt z wyjątkiem pluszowego królika, któremu zmoczyła uszy. Przytuliła go mocno i zasnęła.

Następnego dnia wszystkie grupy pojechały na wycieczkę do parku linowego.

– I co, podobają ci się kolonie? – spytała Helenkę Monika.

1. Posłuchaj tekstu i odpowiedz na pytania: Jakie plany miała Helenka na wakacje? Z kim się zaprzyjaźniła na wyjeździe?
2. Jaki problem miała dziewczynka na koloniach? Co dostała od Moniki? Dlaczego?
3. Zastanów się, czy byłeś / byłaś kiedyś w podobnej sytuacji. Czy tęskniłeś / tęskniłaś za rodzicami? Kiedy to było? Co ci wtedy pomogło?

- Są fajne.
- Ale pewnie tęsknisz za rodzicami?
- Nieee. – Helenka nie chciała się przyznać.
- Akurat! Już to widzę. Nawet ja tęskniłam, jak byłam pierwszy raz.
- Naprawdę? Bo... Bo... Bo... Ja chyba chcę... Ale nie powiesz nikomu?
- Nikomu. Słowo!
- Ja chyba chcę wrócić do domu.
- Rok temu też chciałam wracać – pocieszała Helenkę Monika. – Ale dostałam od opiekunki piórko mocy. I zostałam.
- Piórko mocy? A co to takiego?
- Takie coś, co pomaga mniej tęsknić.
- Skąd mogę je wziąć?
- Monika sięgnęła do kieszeni i wyciągnęła niebieskie piórko z czarnymi kropkami.
- Trochę się zgniotło, ale chyba działa. Ja już go nie potrzebuję. Mogę ci dać.
- Ojej! – ucieszyła się Helenka. – Dziękuję.

4. Jak sądzisz, czy Helenka zdecydowała się pozostać na koloniach, czy wrócić do domu?
- 5. Posłuchaj dwóch możliwych zakończeń tej historii, które znajdują się na stronie 85. Co o nich myślisz? Czy któreś z nich było lepsze lub gorsze? Uzasadnij swoje zdanie.
- 6. Porozmawiajcie w klasie o tym, jakie macie pomysły na przezwyciężanie tęsknoty. Spiszcie swoje propozycje w miniporadniku „Jak radzić sobie z tęsknotą?”.

2. Gdzie można spędzić wakacje?

Ewa Stadtmüller

Wakacje

Na scenę wchodzi chłopiec w sportowym stroju z plecakiem, potem pojawiają się kolejne osoby, opowiadają o swoich planach i zajmują miejsca pod obrazkami przedstawiającymi: góry, boisko do gry w piłkę, obóz taneczny, morze, basen, zagraniczne kraje, jezioro.

Chłopiec I (z plecakiem)

Idzie lato, co wy na to?

Ja – z radości podskakuję!
Ćwiczę biegi, zbieram piegi,
zaraz plecak swój spakuję.

Wezmę turystyczne buty,
bo uwielbiam wędrowanie.
Pokazuje buty do chodzenia po górach.
Kuszę mnie wysokie szczyty
i biwaki na polanie.

Chłopiec II (z piłką)

Moja piłka jest szczęśliwa,
że wakacji przyszła pora.
Będzie skakać jak szalona
od poranka do wieczora.
Biega po scenie z piłką, podaje do Chłopca I.

Dziewczynka I (z wielką walizką)

Ale ciężka ta walizka!

Chłopiec II

Może pomóc?

Dziewczynka I

Daję radę!

W środku dziesięć mam sukienek.
Na taneczny obóz jadę.
Prezentuje różne sukienki.

Dziewczynka II

Ja do mojej walizeczki
kąpielowy kostium włożę,
bo wybieram się w tym roku
tam, gdzie szumi ciepłe morze.
*Rozkłada leżak, nakłada kapelusz
i okulary przeciwsłoneczne.*

1. Posłuchajcie tekstu inscenizacji o wakacjach. Jeśli potraficie, to przeczytajcie go z podziałem na role.
2. O czym jest inscenizacja? Jakie plany wakacyjne mają dzieci? Który z nich uważasz za najciekawszy?

Chłopiec III (*dmucha koło ratunkowe*)

Muszę się nauczyć pływać –
to największe me marzenie!
Choć nad morze nie pojadę,
to poćwiczę na basenie.

Chłopiec IV

Moja mama była dzisiaj
w kilku podróżniczych biurach.
Wyjmuje z plecaka plik folderów.
Nie wiem jeszcze, gdzie pojadę...
Świetnych ofert cała fura.
Wszyscy się zbiegają i oglądają.

Chłopiec V (*rozmarzonym głosem*)

Do Hiszpanii bym pojechał,
tam, gdzie rosną pomarańcze...

Dziewczynka I

Tam flamenco* wszyscy tańczą.
Chcesz, to z tobą to zatańczę!
*Wykonuje kilka charakterystycznych
ruchów, ale chłopak ucieka.*

Dziewczynka III

(*patrząc na kolejny folder*)
A mnie marzy się Australia.
Piękne plaże, morza błękit...

Dziewczynka IV

A jak rekin cię dopadnie?

Dziewczynka III

Rekin? Będzie jadł mi z ręki!
Wszyscy turlają się ze śmiechu.

Chłopiec VI

Ja za cel obieram Włochy.
Z babcią będzie tam ciekawie!
A dojadę w pół godzinki,
bo te Włochy są w Warszawie.
Wszyscy śmieją się jeszcze głośniej.

Dziewczynka V (*z żeglarskim workiem*)

Na mnie czeka nad jeziorem
łódka, kajak, rower wodny...
A pojadę tam pociągiem,
bo jest szybki i wygodny.
*Na scenie pojawia się chłopiec
w czapce konduktora, a dzieci
ustawiają się „w pociąg”. Mogą
dołączyć „pasażerowie czekający
na peronie”, czyli dzieci za kulisami,
na przykład z wędką, deskorolką.*

Konduktor

Proszę wsiadać, drzwi zamykać!
Szybko, szybko, czas ucieka,
a tam słońce, a tam zieleń,
a tam tysiąc przygód czeka!

*Konduktor daje znak odjazdu (gwizdże)
i pociąg w takt piosenki „Lato, lato,
lato czeka” tanecznym krokiem
opuszcza scenę.*

* flamenco – czytaj: flamenko

3. Przygotujcie do inscenizacji odpowiednie rekwizyty i stroje. Nauczcie się tekstu na pamięć. Zaprezentujcie inscenizację na zakończenie roku szkolnego.

4. Przedstaw na ilustracji swoje wakacyjne plany lub marzenia. Opowiedz, dokąd chciałabyś / chciałbyś się wybrać i dlaczego.

Podczas wakacji podróżujemy w różny sposób. Możemy:

lecieć,

samolot

śmigłowiec

balon

płynąć,

statek

katamaran

żaglówka

jechać.

samochód

pociąg

autokar

1. Powiedz, czym możemy podróżować.
2. Jakimi innymi pojazdami możesz podróżować na wakacjach?

Jak wykonać balon do latania?

Materiały: pojemnik po serku

balon

włóczka

papier kolorowy

farby

klej

cztery słomki

taśma klejąca

Wykonanie:

1. Ozdób pojemnik po serku farbami lub papierem kolorowym.

2. W każdym rogu pudełka przyklej słomkę taśmą klejącą.

3. Nadmucharaj balon i umieść go między słomkami.

4. Za pomocą taśmy klejącej przyklej linki z włóczki do balona, odpowiednio je rozstaw i przymocuj do słomek.

3. Kiedy zaczyna się lato?

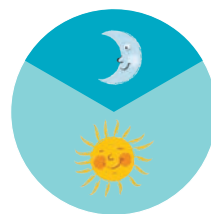
Lena i Tymek już nie mogą doczekać się lata i wakacji. Będą mogli spędzić ze sobą więcej czasu. Planują wspólny wyjazd nad morze. Będą się bawić na plaży i skakać przez fale. Razem nigdy się nie nudzą.

COŚ CIEKAWEGO

22 czerwca rozpoczyna się kalendarzowe lato. Pierwszy dzień lata to najdłuższy dzień w całym roku. Trwa prawie 17 godzin. A noc, która po nim następuje, jest najkrótsza w roku.

1. Przeczytaj tekst. Dlaczego Lena i Tymek nie mogą się już doczekać wakacji? Co planują?
2. Powiedz, kiedy zaczyna się kalendarzowe lato. Wymień charakterystyczne cechy lata.
3. Przypomnij nazwy wszystkich pór roku.

Radosny dzień

1. O czym opowiada historyjka obrazkowa? Dlaczego ma taki tytuł?
2. Po czym możemy poznać, że ktoś odczuwa radość? Z czego można się cieszyć?
3. Zastanówcie się wspólnie, czym się różni śmianie się od wyśmiewania? Co to znaczy **cieszyć się z cudzego nieszczęścia**?
4. Przygotujcie razem „Listę radości”, czyli spis rzeczy, które mogą sprawiać ludziom radość.

4. Co nas czeka podczas wakacji?

Agnieszka Frączek

Latem...

Latem czasami biegam po tęczy –
a biegam wzrokiem, więc to nie męczy –
liczę kolory i myślę sobie,
że taką tęczę z bibuły zrobię.

Czasami latem ścigam się z bratem,
więc nosy mamy tak piegowate,
że z piegów można, jak z koralików,
złotych łańcuszków upleść bez liku.

Latem czasami, gdy słońce śpi,
rachuję gwiazdy: jedna, dwie, trzy...
A kiedy rankiem otwieram oko,
zgaduję: dokąd poszły? No dokąd?

Czasami latem rozmawiam z echem –
raz ja to echo zarażam śmiechem,
a innym razem po cichu słucham,
co też mi ono szepcze do ucha.

Latem czasami, najczęściej w burzę,
zerkam w kałuże – małe i duże –
główkując: skąd się bierze ta woda?
Podoba mi się taka pogoda!

Czasami latem...

Latem czasami...

Hej, lato, zostań tu dłużej z nami!

1. Posłuchaj wiersza. O czym on opowiada? W jaki nastrój cię wprowadził?
2. Co robi czasami latem osoba mówiąca w wierszu? Jak podobają ci się takie aktywności?
3. Jak myślisz, jakie wyzwania i przygody czekają na ciebie w wakacje?
4. Zapamiętaj jak najwięcej swoich wakacyjnych przygód. Opowiesz o nich w drugiej klasie.

Bezpieczeństwo w trakcie wakacji

Wakacje to czas na wypoczynek, sport, podróżowanie, zwiedzanie, nawiązywanie nowych znajomości i dobrą zabawę! Żeby były udane, musimy pamiętać o bezpieczeństwie.

CZAS NA PORADĘ

Lena i Tymek przypominają:

1. Żeby uniknąć poparzenia słonecznego, smaruj się kremem z filtrem, a dla ochrony oczu noś okulary przeciwsłoneczne i czapkę z daszkiem.
2. Do wody wchodź zawsze stopniowo i powoli, żeby uniknąć szoku termicznego.
3. Kąp się blisko brzegu i tylko w wyznaczonych miejscach. Nigdy nie skacz do wody! Od tego zależą twoje życie i zdrowie.
4. Żeby się nie zgubić i chronić przyrodę, w górach poruszaj się tylko po wyznaczonych szlakach.
5. Nie podchodź do dzikich zwierząt. Są one niebezpieczne i mogą roznosić choroby.
6. Owoce leśne zbieraj tylko z dorosłymi i myj je przed zjedzeniem.
7. Dla swojego bezpieczeństwa nie rozmawiaj z nieznajomymi, gdy jesteś sama / sam.
8. Żeby nie poraził cię piorun, w czasie burzy odejdz od wody i drzew, ukucnij i obejmij rękami kolana.
9. W niebezpiecznych sytuacjach dzwoń pod numer alarmowy **112!**

1. O jakich zasadach bezpieczeństwa trzeba pamiętać podczas wakacji?
2. Zastanówcie się wspólnie, co należy zrobić, gdy widać oznaki poprzedzające burzę: bardzo ciemne niebo, chmury zwisające nisko nad ziemią, zrywający się wiatr.
3. W czasie wakacji zrób z osobą dorosłą ogródek dla owadów na balkonie lub na działce. Zasadź majeranek, szalwię, melisę, miętę. Pamiętaj o poidle.

Marcin Przewoźniak

Skarb z biblioteki

Odcinek 4. Gdzie były wszystkie skarby?

Olek i Ula nie mogli spać. A co, jeśli Karol już odkrył, gdzie jest skarb? W szkole nie mogli się skoncentrować na lekcjach, więc co chwila ktoś im zwracał uwagę.

Nareszcie ostatni dzwonek! Mama, Chaps i Caps czekali na dzieci przed szkołą. Do trzeciej pozostała godzina, poszli więc spacerem.

Gdy zegar na wieży wybił trzy razy, cień wskazówki zegara słonecznego wskazał miejsce na prawo od kościoła.

– Czyli na pewno stała tu Syrenka? – pytał Olek.

– Karol! – odpowiedział Chaps.

– Co takiego?! – krzyknęły zdziwione dzieci.

– Stoi tam i obserwuje nas przez lornetkę. – Wskazał detektyw.

Podejrzany typek zorientował się, że go zauważyli, i zniknął.

– Nie ma na co czekać, idziemy na deptak i sprawdzimy, co nam zdradzi ręka Syrenki – zaproponował Chaps, a Caps, jakby rozumiejąc, dokąd się wybierają, już ciągnął go na smyczy.

Figurę Syrenki otaczało pięć żab. Każda trzymała tabliczkę z rysunkiem. Ale panna wodna w koronie wskazywała tylko na jedną żabę, jakby przypadkowo.

– Co tam jest? – szepnęła Ula.

Detektyw Chaps oglądał tabliczkę przez lupę, a w tym czasie Caps podkradał jakiemuś maluchowi frytki z torebki.

– Herb miasta i zegar – odparł Chaps. – Gdzieś już to widziałem.

– Wracamy do biblioteki – podpowiedziała mama. – Tam na ścianie są i zegar, i herb obok siebie. Wysoko, pod samym dachem! Tylko że zegar nie działa.

– Biegniemy! – krzyknął Olek, po czym złapał smycz Capsa i pobiegli przodem.

– Zegar i herb! – wołał Chaps do pani Wiki. – Którędy do zegara?

1. Przypomnij sobie, jak zakończył się odcinek 3. opowiadania „Cień doradzi, ręka zdradzi?”.
2. Posłuchaj uważnie kolejnego odcinka opowiadania. Co wskazała ręka Syrenki? Dokąd udali się detektyw i mama z dziećmi? Kto im towarzyszył?
3. Co znajdowało się w mechanizmie zegara? Dlaczego był to cenny skarb?

Pani Wika wskazała strome schody.
 – Mogę iść z wami? – spytał ktoś nieśmiało.
 To był Karol!
 – Chyba pana aresztuję! – sapnął Chaps.
 – Ależ ja niczego nie ukradłem. Najpierw
 zniknęła książka, potem pocztówka
 z pomnikami. Wszystko znika, zanim się
 czegoś dowiem! A ja tak chciałbym odkryć
 tę tajemnicę. Proszę! – przymilił się pan
 Karol.

Poszli wszyscy. Na strychu spał pod
 warstwą kurzu wielki, od dawna popsuty
 zegar. Wskazówki na tarczy widocznej z ulicy
 wskazywały dawno zatrzymaną godzinę.

Tu na strychu widzieli tylko zardzewiałe mechanizmy i zębate koła pokryte
 pajęczynami.

– A co to? – spytał Chaps, świecąc latarką.

W ścianie mechanizmu na jednej desce widniał wyryty herb miasta.

– Ta deska się porusza, zobaczcie! Zdejmuję – szepnął Karol.

Razem z detektywem wyjęli spod deski skrzynkę, a ze skrzynki – zakurzoną
 księgę.

– To są zapiski kronikarskie z czasów króla Kazimierza! – zawołał Chaps.

– Nikt nie wierzył, że one istnieją! To prawdziwy skarb, przecież król założył
 nasze miasto!

Gdy zeszli z księgą na dół, okazało się, że pani Wika i babcia Wandzia siedzą
 w bibliotece i śmieją się do łez.

– Obłożyłam tę książkę w szary papier, bo zawsze tak robię, żeby nawet
 przypadkiem nie zniszczyć. I zapomniałam zdjąć ten papier przed oddaniem.
 Dlatego nie mogła pani znaleźć jej po okładce – mówiła babcia, chichocząc.

– A pan Karol odłożył mapę do złej gablotki i przykrył nią pocztówkę
 z pomnikami. Dlatego nie mogliśmy jej znaleźć! – dodała bibliotekarka.

– Każdy znalazł jakiś skarb! – zawołał Olek. – Ale ten nasz jest
 najważniejszy!

Caps zaszczekał wesóło. Chyba też tak uważał!

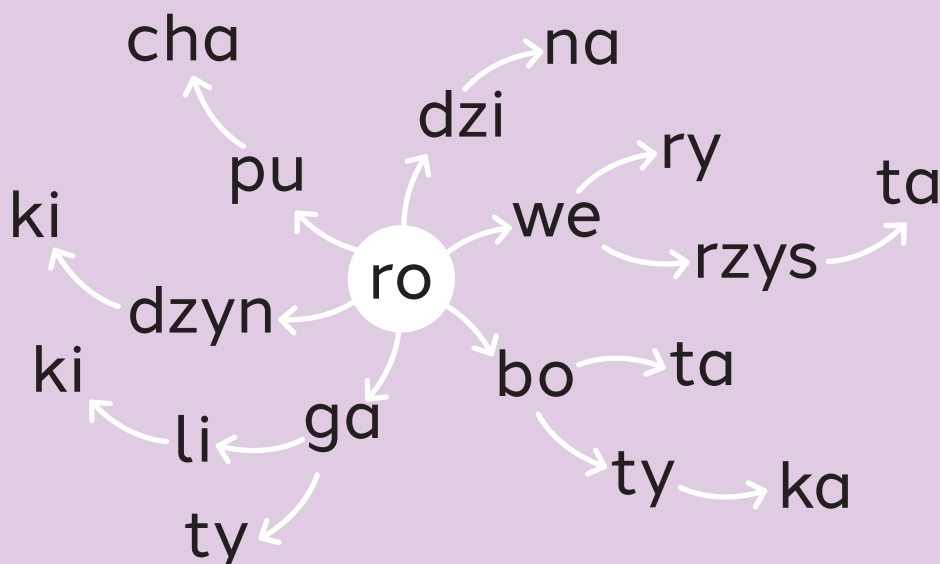
4. Gdzie odnalazły się zaginiona książka i mapa z gabloty?

5. Pomóż detektywowi Chapsowi i odpowiedz na ostatnie pytania:

- a. Jakie zapiski mogły znajdować się w kronice z czasów króla Kazimierza?
- b. Dlaczego nikt wcześniej nie znalazł skarbu?
- c. Co by było, gdyby ktoś zniszczył zegar słoneczny?

1. Utwórz wyrazy z podanych sylab zgodnie z kierunkiem strzałek. Przeczytaj te wyrazy.

2. Wpatruj się w czerwoną linię i jednocześnie odczytuj cyfry umieszczone po obu stronach tej linii. Przesuwaj wzrok wzdłuż linii w dół, ale nie poruszaj oczami na boki w żadnej linijce.

2	7
5	1
3	8
9	6

3. W każdym wyrazie kleksy zastąpiły kilka liter. Jakie to mogą być wyrazy?

w●pr●wa

po●●óž

●ycieco●k●

p●z●godo●

4. Weź ołówek. Najpierw wskazuj nim wyraz, a dopiero potem go czytaj. Przeczytaj w ten sposób poniższe teksty. Nie musisz czytać od razu wszystkiego. Zacznij od jednej linijki i stopniowo wydłużaj czytanie.

Wycieczka to zawsze czas radości oraz poznawania nowych i ciekawych miejsc. Może być samochodowa, rowerowa lub piesza. Do zwiedzenia miejsc blisko domu wystarczy wybrać się na wycieczkę jednodniową. Kiedy chcemy zobaczyć miejsce znajdujące się dalej, musimy zaplanować wycieczkę trwającą nawet kilka dni.

Dawne miasta to **grody**, które pełniły funkcje obronne. Powstawały na brzegach rzek lub na wzniesieniach otoczonych bagnami. W miasta przekształcały się też **osady** leżące na skrzyżowaniach szlaków handlowych. Odbываły się tam targi, podczas których kupcy sprzedawali swoje towary.

Dzisiejsze miasta to często wielkie **metropolie**, które trudno zwiedzić w jeden dzień. W każdej z nich znajdują się teatry, kina, muzea, duże centra handlowe, parki i miejsca rekreacji. W Polsce metropoliami możemy nazywać Warszawę, Kraków, Łódź, Gdańsk czy Wrocław.

1. Odszukaj i wskaż w każdym ciągu liter wyraz zapisany w ramce.

berek

kathdberekmyrfribereklaoberek

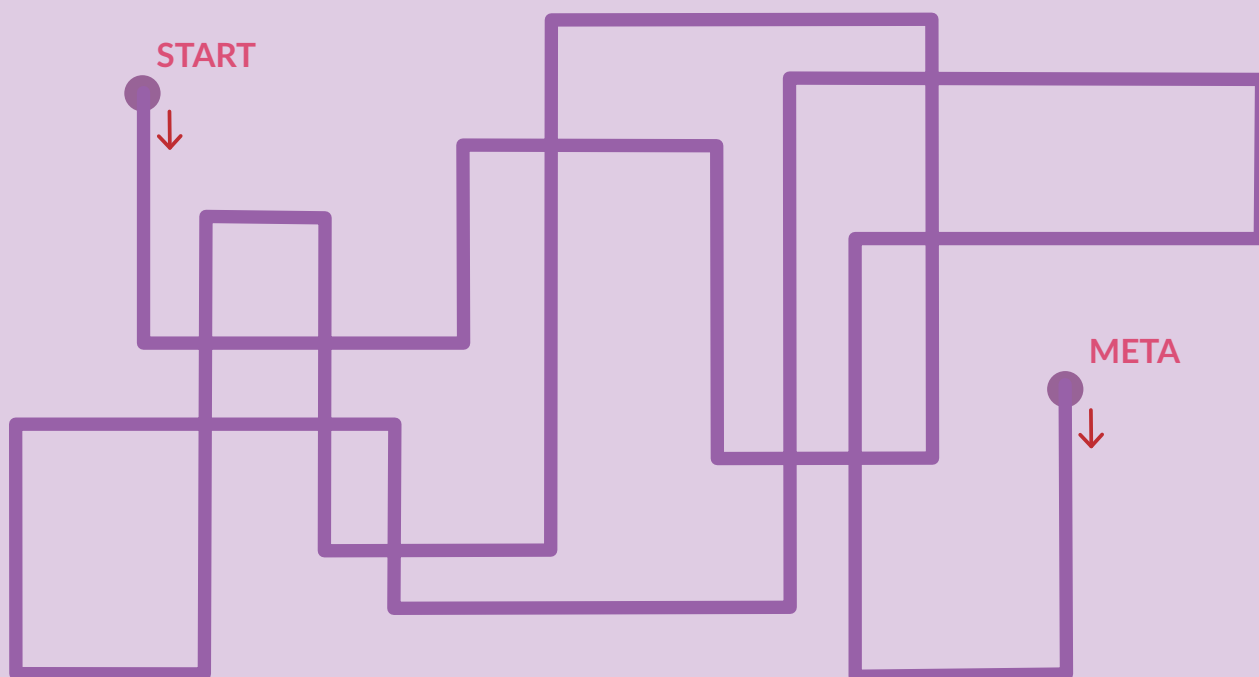
zbijak

witskomfpadzbijaktamzbijakor

piłka

dapiłkamedapiłkaatrakropiłkaafi

2. Przesuwaj powoli wzrok wzdłuż linii od punktu oznaczonego **START** do punktu **META**, a potem odwrotnie: od punktu **META** do punktu **START**. Głowę trzymaj nieruchomo. Postaraj się nie zbaczać wzrokiem z linii.

3. W każdej nazwie zabawy poprzestawiano litery. Uporządkuj je i odczytaj właściwe nazwy.

pikła pazry

lutsro

daw ongie

zbijka

4. Weź ołówek. Najpierw wskazuj nim wyraz, a dopiero potem go czytaj. Przeczytaj w ten sposób poniższe teksty. Nie musisz czytać od razu wszystkiego. Zacznij od jednej linijki i stopniowo wydłużaj czytanie.

Wszyscy wiedzą, że sport to zdrowie i że warto go uprawiać. Jedni lubią biegać, inni – grać w piłkę, a jeszcze inni – jeździć na rowerze czy pływać. Wśród różnych dyscyplin sportowych każdy znajdzie coś dla siebie. Są też dyscypliny sportowe, które nie są tak dobrze znane: piłka nożna w dmuchanych kulach, boksowanie z wodą, hokej w wodzie lub piłka nożna na rowerach.

Ruch pozwala nam nie tylko utrzymać dobre zdrowie i kondycję. Czasami proste ćwiczenia mogą pomóc w osiągnięciu lepszych wyników w nauce.

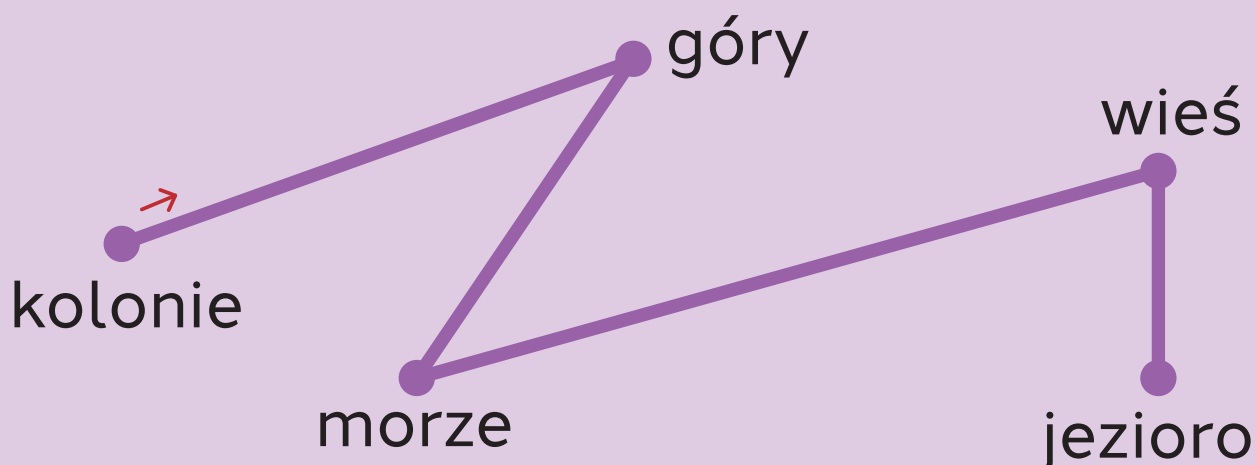
Przed pisaniem wykonaj ćwiczenia rąk, udając grę na pianinie. Podczas nauki wiersza, tekstu piosenki czy słówek na pamięć spróbuj chodzić na czworakach lub położyć się na plecach i ruszaj nogami, jak w trakcie jazdy na rowerze. Żeby dotlenić mózg przed nauką, stań przed lustrem i głośno się śmiej. Od razu poczujesz się lepiej!

1. Wpatruj się w czerwoną linię i jednocześnie odczytuj wyrazy umieszczone po obu stronach tej linii. Przesuwaj wzrok wzdłuż linii w dół, ale nie poruszaj oczami na boki w żadnej linijce.

	las		rzeka	
morze			góry	
namiot			łódka	

2. Jak najszybciej przebiegnij wzrokiem wzdłuż linii zgodnie z kierunkiem strzałki. Zapamiętaj, jakie wyrazy znajdowały się na rysunku. Zakryj obrazek dłonią i wymień te wyrazy we właściwej kolejności.

3. W poniższym tekście brakuje fragmentów wyrazów. Przeczytaj tekst i spróbuj się domyślić, jaki wyraz został częściowo przykryty w każdej linijce.

ro zaczynają się wakacje.
dziemy całą rodziną nad jezioro.
my spać w namiocie, łowić ryby,
rać jagody i maliny w lesie.

4. Weź ołówek. Najpierw wskazuj nim wyraz, a dopiero potem go czytaj. Przeczytaj w ten sposób poniższe teksty. Nie musisz czytać od razu wszystkiego. Zaczynij od jednej linijki i stopniowo wydłużaj czytanie.

Minęł szkolny rok jak chwilką,
Jeszcze tylko lekcji kilka.
I choć smutno będzie czasem,
Pożegnamy pierwszą klasę.

Jak co roku, o tej porze
Odpoczywa ten, kto może.
I niełatwo znaleźć w świecie
Kogoś, kto się uczy w lecie.

Czy to w górach, czy na plaży,
Wiele przygód się wydarzy,
Nim stęskniona i wesota
Znowu nas przywita szkoła.

Marcin Brykczyński
„Pożegnanie I klasy”

Wykorzystaj nadchodzące wakacje na odpoczynek i zabawę. Nie spiesz się, obserwuj uważnie otoczenie, ciesz się bliskością przyrody. Zwiedzaj nowe miejsca, spędzaj czas ze znajomymi i z rodziną, poznawaj nowych przyjaciół! Rób to, co lubisz!

Zawisnąć na włosku

PIERWSZE ZAKOŃCZENIE

- Jak to: nie możemy jechać? – obruszyła się Ewa. – To ty nie możesz.
- Ja? – jęknął Darek. – Przecież nie zostanę sam! Jestem za mały.
- Zostaniesz z opiekunką do dzieci – prychnął Marek. – Z nianią.
- Nie chcę, żebyście jechali beze mnie! – Darek prawie się rozpłakał.
- To nie idź na tę swoją głupią próbę – rzuciła Ewa.
- Wcale nie głupią. Generalną! Niczego nie rozumiecie. Bo się nie znacie.
- Chyba ty się nie znasz! – wrzasnęła Ewa. – Od kiedy wiesz o tej próbie?
- Noo, od... od dawna. Po prostu zapomniałem. Wam się nigdy nie zdarza?
- Mnie nie – oświadczył Marek.
- Nieprawda! – zaprotestował Darek. – Ostatnio zapomniałeś o czymś tam powiedzieć rodzicom. Chyba o jakimś zebraniu w szkole...
- To się nie liczy, bo nic takiego straszego się nie stało. A my mielibyśmy dla ciebie odwołać superfajny wyjazd? Ja się nie zgadzam i koniec. Już się nastawiłem.
- Powiem mamie i tacie, i zobaczycie, że zostaniemy.
- Jeśli z twojego powodu nie pojedziemy, to przysięgam na wszystkie parki dinozaurów świata, że nigdy już nie posprzątam za ciebie po kolacji – warknęła Ewa, wychodząc z pokoju.
- Ani ja – dodał Marek, trzaskając drzwiami.

DRUGIE ZAKOŃCZENIE

- Ale dałeś plamę! – Ewa się zmartwiła.
- No, wiem – Darek spuścił głowę. – Też chciałem jechać. Nie złościć się na mnie.
- Raz mógłbyś nie pójść na próbę. Nic by się nie stało – odezwał się Marek.
- Stałoby się – tłumaczył Darek. – To jest próba generalna. Udusiłoby mnie. Byłaby... byłaby... tragedia dla całej orkiestry.
- Jeśli zostaniemy jutro w domu, to dopiero będzie tragedia – odparła Ewa.
- Ale... – Darek spojrzał niepewnie na rodzeństwo – nie pojedziecie beze mnie...?
- No, nie wiem, nie wiem... – Marek się zawahał. – To zależy. Jeśli miałby mi przepaść pobyt w Parku Dinozaurów... Chyba że przełożymy wycieczkę? Na przykład na przyszły weekend. Jeśli rodzice się zgodzą. A ty, Ewka, masz jakieś plany?
- Nieee, chyba nie. Choć nie wiem, jak się za to wypłacisz, braciszku.
- Będę przez tydzień sprzątał za was po kolacji! – wykrzyknął Darek.
- Tak? Super! – Ewa się uśmiechnęła. – To nawet dobrze, że jutro masz tę próbę.

Piórko mocy

PIERWSZE ZAKOŃCZENIE

Od tej pory Helenka nosiła piórko mocy stale przy sobie. Ale choć zajęcia na koloniach bardzo jej się podobały, wciąż brakowało jej rodziców. Trzeciego dnia, dzwoniąc do mamy, rozpłakała się.

– Chcę wracać – wychlipała.

– Kochanie – tłumaczyła mama – to zupełnie normalne, że tęsknisz. Ja też za tobą tęsknię. Czas szybko minie i niedługo się spotkamy.

Jednak następnego popołudnia Helenka tak rozpaczła do telefonu, że mama obiecała po nią przyjechać. Kiedy nazajutrz zjawili się rodzice, Helenka pobiegła pożegnać się z koleżankami. Chciała oddać Monice piórko mocy.

– Możesz je zatrzymać – powiedziała Monika. – Przyda ci się za rok.

Diana była bardzo zmartwiona, że koleżanka ją opuszcza.

– Lubię cię, Helenko – westchnęła. – Mógłby wyjechać tylko ten waśniak Jarek.

– Jarek? – zdziwiła się Helenka. – Co z nim?

– Nie wiesz? On też wraca. A tak się z nas śmiał. Wielki mi trzecioklasista.

– Naprawdę? Myślałam, że coś ze mną nie tak, że wyjeżdżam.

– No coś ty! – zaśmiała się Diana. – Wszystko z tobą w porządku.

– Mam nadzieję, że za rok przyjadę i spotkam się z wami – powiedziała poważnie Helenka. – I zostanę na całe kolonie.

DRUGIE ZAKOŃCZENIE

Wieczorem Helence znów zrobiło się smutno. Na szczęście przypomniała sobie, że ma piórko mocy, i to dodało jej otuchy. Tej nocy królik miał tylko trochę wilgotne uszy.

Następnego dnia była wycieczka do starego zamku. Helence najbardziej podobało się przedstawienie, w którym królowny jeździły konno, a rycerze chodzili po linie.

W pewnej chwili, gdy Helenka była sama, podszedł do niej Jarek.

– Czego się boisz?! Przecież nie gryzę! – zawołał, gdy zobaczył, że dziewczynka chce uciec.

– Wcale się nie boję – wyjąkała Helenka.

– Taka mała, to na pewno się wszystkiego boisz. I założę się, że tęsknisz za rodzicami.

– Yyyy, może trochę... Ale – Helenka spojrzała odważnie na Jarka – mam piórko mocy.

– Co masz?

– Takie coś. Teraz nie mam czasu ci tłumaczyć. Muszę już iść – rzuciła i odbiegła.

Tego wieczoru Helenka przytuliła mocno swojego pluszaka, uśmiechnęła się i zasnęła. A królik miał zupełnie suche uszy.

Lena i Tymek poznają świat

CYKL OPOWIADAŃ PRZYRODNICZYCH

Małgorzata Szczęśna

Czy będziemy chrupać suchary?

To ja – Lena! Jestem z klasą na wycieczce w Wigierskim Parku Narodowym. Jak tu pięknie! Są tu aż 42 jeziora! No i bobry, które umieszczono nawet w logo tego parku. Widzieliśmy ich domy, czyli żeremia.

– Chodź, Leno! – Kaja wzięła mnie za rękę i wsiadłyśmy do łodzi Leptodory.

Miała ona na dnie trzy okrągłe okna. Pochyliłyśmy się i patrzyłyśmy, co się dzieje w wodach jeziora Wigry. Falujące rośliny, ryby, zatopiona stara łódź...

Co jeszcze dzieci mogły zobaczyć przez przeszkłone dno łodzi?

– A teraz idziemy na spacer w poszukiwaniu sucharów – powiedziała nasza pani.

– Oj, już tak zgłodniałam, że chętnie je zjem. Ale to bardzo dziwne! Gdzie w lesie mogą być ukryte suchary? – powiedziałam do Kai. **Czy w parku mogły być suchary?**

Nagle tuż przed nami wyrósł mężczyzna w mundurze. **Kim mógł być ten mężczyzna?**

– Dzień dobry – przywitała go nasza pani. – Dzieci, ten pan jest strażnikiem parku. Chroni zwierzęta przed kłusownikami, przeciwdziała kradzieżom drewna, łowieniu ryb w zakazanych miejscach. **Czym zajmuje się strażnik parku narodowego? Kto to jest kłusownik?**

– Dzień dobry. Jesteśmy na terenie objętym ochroną. Czy wiecie, jakich zasad należy przestrzegać w parkach narodowych? – zapytał strażnik.

– Nie można niszczyć i zbierać roślin ani grzybów! Nie można płoszyć zwierząt! Można chodzić lub jeździć rowerem tylko po wyznaczonych szlakach!

– mówiliśmy wszyscy jeden przez drugiego.

– Doskonale. Jeszcze dodam, że nie wolno krzyczeć, rozpalać ognisk ani śmiecić. **Jakie są zasady zachowania w parkach narodowych?**

– Proszę pana, a gdzie są te suchary? – zapytałam. – Jestem bardzo głodna, a nie możemy ich znaleźć.

– Chodźcie za mną na taras widokowy – powiedział strażnik.

Zobaczyliśmy nieduże jeziorko. Wokół niego były obumarte, suche drzewa.

– Suchary to jeziorka – wyjaśnił strażnik. – Ich nazwa pochodzi od określenia **suchy**, czyli pusty. Woda jest tu kwaśna, więc prawie nie ma tu ryb i roślin.

– Musisz, Leno, poczekać do obiadu. A teraz zjemy jabłka i kanapki – wtrąciła pani.

Nasza wycieczka zakończyła się wizytą w Muzeum Wigier. Mieliliśmy tam wspaniałą lekcję o bobrze budowniczym i oglądaliśmy film o sucharach. **Czym były suchary?**

Wieczorem rozmawiałam z Tymkiem o naszej szkolnej wycieczce. On wybiera się z klasą do Słowińskiego Parku Narodowego. Będą tam chodzić po ruchomych wydmach i szukać mewy srebrzystej, która jest symbolem tego parku.

O których parkach narodowych była mowa w tekście? Jakie zwierzęta są w ich logo? Dowiedz się, jakie rośliny rosną w tych parkach.

Małgorzata Szczesna

Czy to niedźwiedź?

To ja – Tymek! Jesteśmy w Zakopanem, gdzie są najwyższe nasze góry – Tatry. Z dziadkami odwiedziliśmy naszych przyjaciół.

Z samego rana gospodarze sprawdzili, jaka będzie pogoda, i zaproponowali wycieczkę na jeden ze szczytów Tatr – Wielki Kopieniec. Pani Bogusia uczyła nas, jak przygotować się do tej wyprawy. Sprawdziła, czy mamy odpowiednie buty i skarpety, czy ubraliśmy się na cebulkę. Razem z babcią Gosią zapakowały dokumenty, naładowane telefony, włożyły do plecaków kurtki przeciwdeszczowe. Dziadek Karolek wziął małą apteczkę, latarki czołówki, okulary przeciwsłoneczne i kremy z filtrem. Pan Kamil zabrał kanapki, banany, czekoladę i wodę. **Jak grupa przygotowała się do wycieczki w góry? Dlaczego zabrała te rzeczy? Co to znaczy ubrać się na cebulkę?**

– Ruszamy zaraz po śniadaniu! Na szlak startujemy z Toporowej Cyrhli.

Gdy weszliśmy na teren Tatrzańskiego Parku Narodowego, kupiliśmy bilety wstępu i ruszyliśmy dalej przez las. Wkrótce ukazała się przed nami polana.

– Jak tu pięknie! Sztaśasy! Owce! Odpocznijmy tutaj! – zawołałem.
– Zrobiło się tak gorąco! Zdejmujemy bluzy i smarujemy się! – Babcia wyjęła krem.

Tymczasem pan Kamil rozdał prowiant, mówiąc:

– Przed wejściem na szczyt musimy mieć siłę! Ja już powoli ruszam.

Spotkamy się na szlaku. **Jak Tymek i reszta grupy się zachowali, gdy dotarli na polanę? Dlaczego?**

Gdy wróciliśmy na szlak po posiłku, trasa szła bardziej pod górę. Co chwilę odpoczywaliśmy. W pewnym momencie usłyszeliśmy coś jakby chrupkanie, porykiwanie.

– Co to może być? Niedźwiedź?! – Rozglądaliśmy się z niepokojem.

Nagle zza drzewa wyskoczył ze śmiechem pan Kamil.

– Proszę pana, nie można sobie robić z tego żartów. Niedźwiedzie naprawdę występują w Tatrach! – powiedział pan w czerwono-niebieskim stroju z błękitnym krzyżem.

– Dzień dobry! A co robi ratownik Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego w taką piękną pogodę? – zapytał dziadek Karolek.

– Chciałem ostrzec turystów, że pogoda się zmienia. Spodziewamy się burzy i deszczu. To spowoduje słabą widoczność. Uwaga na kamienie, bo będą śliskie! **Na jakie niebezpieczeństwa można być narażonym w górach?**

Na szczęście byliśmy już blisko szczytu i udało nam się go zdobyć. Widok gór zapierał dech w piersiach: Lodowy Szczyt, Kasprowy Wierch, a nawet Pieniny!

Gdy robiliśmy zdjęcia, zerwał się wiatr. Nagle niebo przysłoniły chmury i zaczął padać deszcz. Przydały nam się kurtki przeciwdeszczowe. Schodziliśmy do Doliny Olczyskiej. Minęliśmy wywierzysko, skąd ze szczeliny skalnej tryskał strumień wody. Szybko zeszliśmy niżej i dotarliśmy do domu na Jaszczurówce.

Gdy jedliśmy gorący obiad, patrzyliśmy, jak za oknem szaleje burza i robi się coraz ciemniej. Będę miał o czym opowiadać Lenie! **Co się stało, gdy Tymek z innymi byli na szczycie? Jak się zachowała grupa? Dlaczego było niebezpiecznie?**

Małgorzata Szczęsna

Co my możemy zrobić?

To ja – Tymek! Byliśmy dzisiaj z dziadkiem Karolkiem na spacerze. Nagle w lesie usłyszeliśmy dziwne kwilenie. **Co to mógł być za dźwięk?**

Pobiegliśmy w tym kierunku. Okazało się, że w sznurki, wyrzucone w tym miejscu, zaplątał się mały drozd śpiewak. **Co dziadek i Tymek mogli zrobić?**

– Dziadku, zabierzmy te śmieci, żeby inne zwierzę nie zrobiło sobie krzywdy – powiedziałem, gdy wypłątaliśmy małego ptaka z pułapki.

Z zadowoleniem obserwowaliśmy, jak drozd odlatuje. Gdy zadzieriałem głowę do góry, zahaczyłem o coś nogą, przewróciłem się i rozdarłem spodnie.

O co Tymek mógł zahaczyć?

– Dość tego! Idziemy do pani Honoraty, która pracuje u nas w Urzędzie Gminy w Referacie Ochrony Środowiska. Ona nam coś poradzi – zdecydował dziadek. – Pani ekolog bada przyrodę naszej okolicy. Gdy tylko pojawi się jakieś zagrożenie, to zaczyna działać na rzecz ochrony przyrody. **Czym zajmuje się ekolog?**

Wspólnie z panią ekolog ułożyliśmy plan działania. Zrobiliśmy i rozwiesiliśmy plakaty z ogłoszeniem o sprzątaniu lasu. Ja zadzwoniłem do Leny, żeby zebrała ekipę i przyjechała pomóc. W sobotę przed domem dziadków zjawiała się grupa osób gotowych do pracy. Byli ogrodnicy – państwo Joanna i Czesław Biernaccy z Alkiem i Dominikiem, rolnicy – pani Teresa i pan Darek z Ignacym, ornitologzy – pani Ada i pan Jacek. Z Leną i jej rodzicami, panią Martynką i panem Mateuszem, przyjechały Kaja oraz ciocia Karina. Przybył też pan doktor z apteczką pierwszej pomocy. Pani Honorata rozdała gumowe rękawiczki i torby w różnych kolorach: żółte na plastik i puszki, zielone na szkło, a czarne na inne śmieci. **Co zebrana ekipa wzięła ze sobą na sprzątanie lasu? Dlaczego? Na jakie śmieci były przeznaczone poszczególne worki?**

– Akcja wspaniale nam się udała! Zwierzęta i my będziemy teraz bezpieczni w lesie – powiedziała pani Ada, pomagając pakować zebrane rzeczy do samochodu.

– A co takiego niosą pani Karina i pan Darek? – zapytała ze zdziwieniem Lena.

Wszyscy zaczęliśmy wpatrywać się w duży, biały, trochę zardzewiały przedmiot, który nieśli. **Co to mogło być?**

– To przecież stara lodówka! – wykrzyknęliśmy.

Pan leśniczy podziękował nam za akcję i zawiózł odpady do specjalnego punktu. Później dziadek Karolek zaprosił wszystkich do ogrodu. Gdy siedzieliśmy wokół wielkiego stołu, popijając lemoniadę i zajadając szarlotkę, odezwała się pani Honorata:

– Dziękuję wszystkim! Natura nam się odptaci czystym powietrzem, czystą wodą i kojącymi koncertami drozda śpiewaka! Ale mamy jeszcze jedno zadanie do wykonania. Zastanówcie się, co zrobić, żeby przyroda nie była zaśmiecana.

Lena i Tymek pochylili się do siebie i długo szeptali oraz coś zapisywali.

O czym mogli rozmawiać Lena i Tymek? Jakie wy macie pomysły na wykonanie zadania pani Honoraty? Co jeszcze możemy razem zrobić dla przyrody?

To propozycja książki, którą możecie wspólnie wybrać do omówienia jako lekturę.

SIEDEM TOMÓW PRZYGÓD. DZIESIĄTKI TROPÓW. TU LICZY SIĘ KAŻDY ŚLAD.

Dasz się wciągnąć w detektywistyczne zagadki z udziałem **Alfreda Wiewióra**?

Tom 1.

Gdzie się podziała tajemnicza walizka?

Tom 2.

Co się stało z figurką faraona?

Tom 3.

Kto był złodziejem precli?

Tom 4.

Dlaczego z ogródka zniknęły dynie?

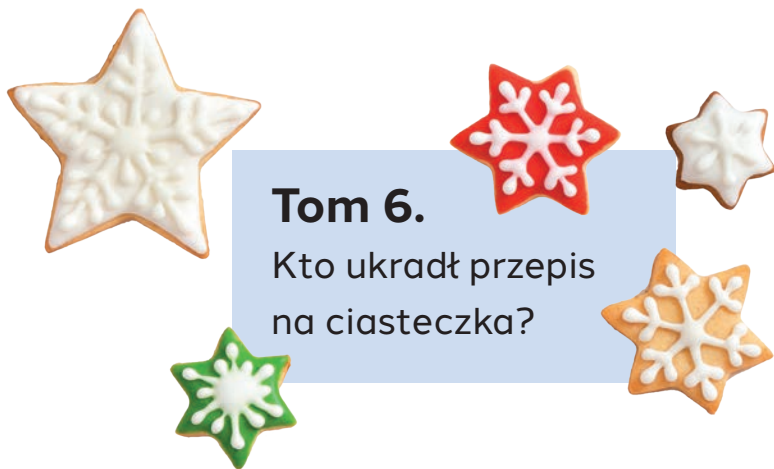
Tom 5.

Gdzie był pluszowy miś Jerzy?

Tom 6.

Kto ukradł przepis na ciasteczka?

Tom 7.

Co się stało z baletkami?

AUTORKA: Agnieszka Stelmaszyk

TYTUŁ: „Alfred Wiewiór i znikające precle”

BOHATEROWIE:

Alfred Wiewiór

- pogromca zagadek
- mistrz jazdy na hulajnodze
- zapalony czytelnik książek kryminalnych

Maciek Jeż

- marzyciel
- nocny tropiciel
- autor powieści grozy

Stefan Dzik

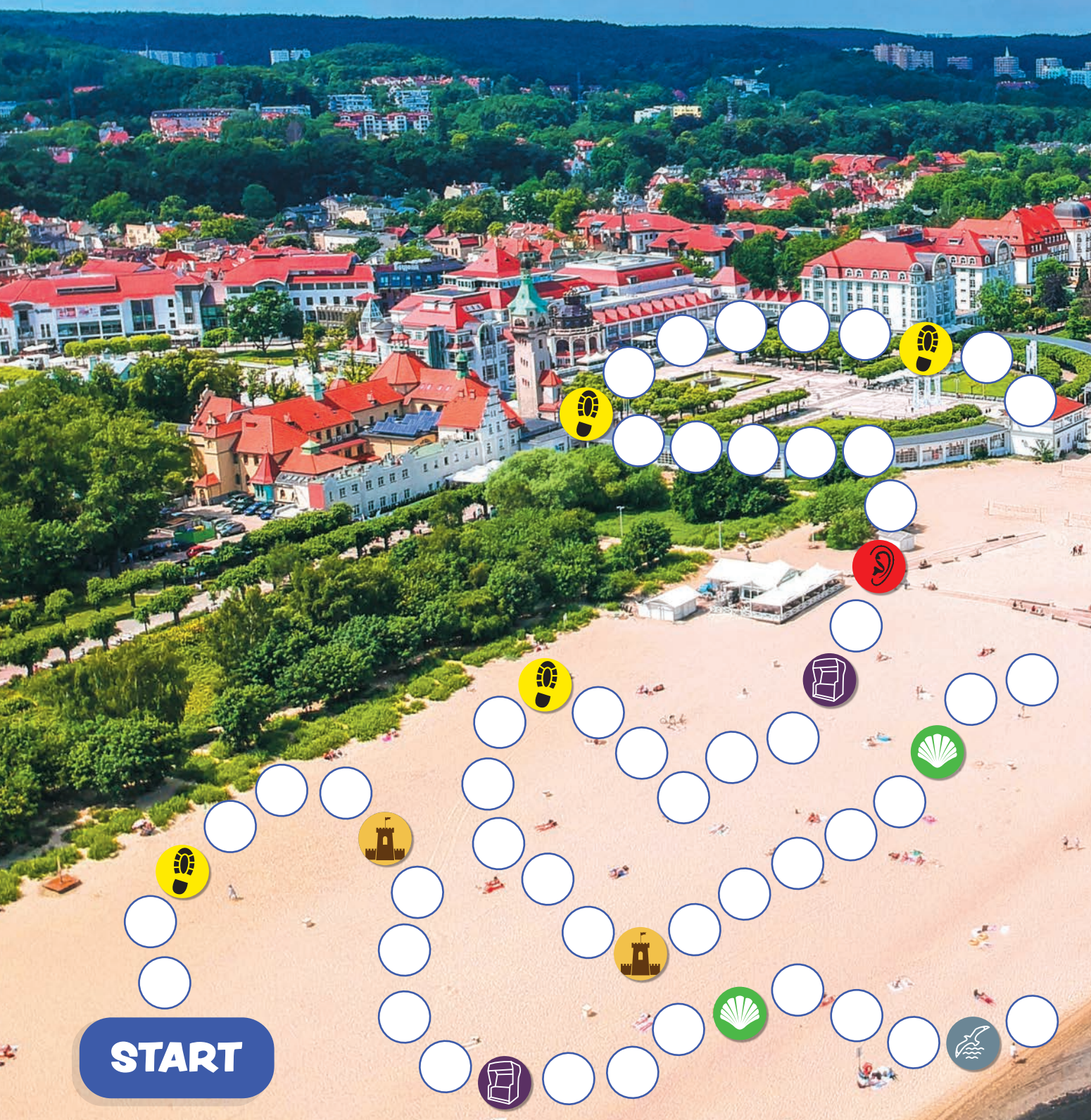
- optymista
- olbrzym o gołębim sercu

Pani Jadzia

- nauczycielka
- emerytka

Książka opowiada o grupie detektywów, którzy podczas wakacji nad morzem próbują odkryć, kto kradnie precle na plaży, a przy okazji trafiają na trop złodziei biżuterii.

START

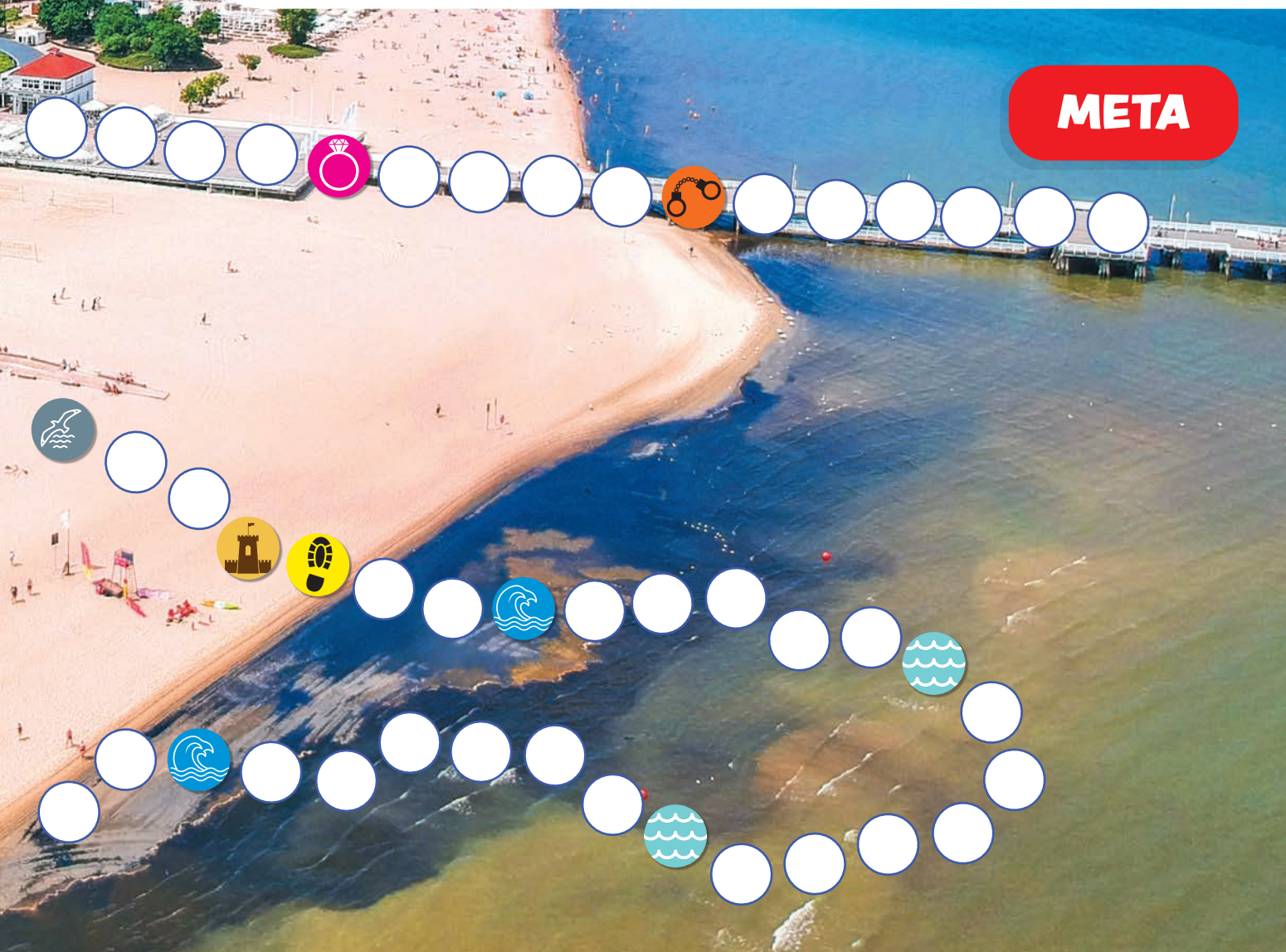
- Znajdujesz trop i musisz go uważnie zbadać – stoisz 1 kolejkę.
- Budujesz zamek z piasku – stoisz 2 kolejki.
- Siadasz w koszu plażowym i podziwiasz zachód słońca – stoisz 1 kolejkę.
- Zbierasz muszelki na plaży – cofasz się o 5 pól.
- Podstuchujesz rozmowę złodziejasków – przesuwasz się o 4 pola do przodu.

OPIS GRY

Gra jest przeznaczona dla 2–4 osób.

Zawodnicy wyruszają z pola START. Grę rozpoczyna najmłodsza osoba. Gracze kolejno rzucają kostką i przesuwiają pionki o tyle pól, ile wskazuje liczba oczek na kostce. Jeżeli gracz stanie na polu z obrazkiem, to postępuje zgodnie z instrukcją.

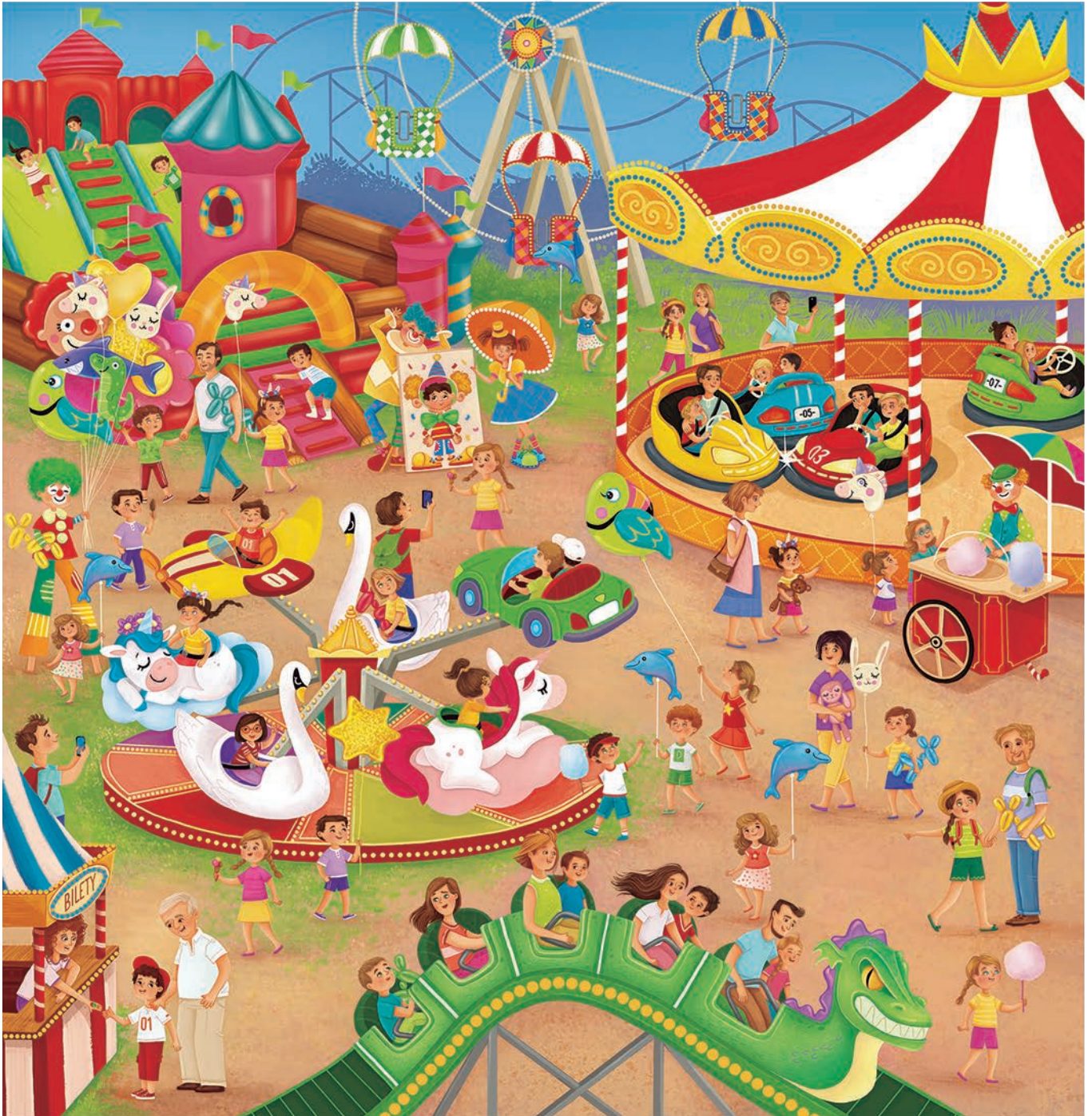
Wygrywa zawodnik, który pierwszy dotrze do pola META.

- Biegniesz za mewami, które porwały precle – przesuwasz się o 2 pola do przodu.
- Uciekasz przed falami morskimi – cofasz się o 2 pola.
- Dryfujesz po wzburzonym morzu – cofasz się o 8 pól.
- Znajdujesz skradzioną biżuterię – przesuwasz się o 6 pól do przodu.
- Pomagasz policji złapać złodziei – idziesz na METĘ.

Przedwakacyjne wyzwanie

1. Przyjrzyj się uważnie ilustracji. Wyszukaj na niej elementy pokazane na małych obrazkach.

2. Wymyśl własne pytania do ilustracji i zadaj je koleżance lub koledze.

Źródła ilustracji i fotografii

Okładka: s. I (fot. dzieci – Leny i Tymka) Piotr Ratajski/INTO THE LIGHT/WSiP, (dorysowane ubrania i inne rysunkowe elementy) Emilia Pryško, (żółw, osy) About Ad; s. IV (smartfon, laptop) Carkhe/iStockphoto/Getty Images

Tekst główny:

Ilustracje: s. 3, 4, 5, 16, 17, 22, 28, 29, 38, 39, 44, 47, 52, 53, 64, 65, 72, 75 (dorysowane ubrania, inne rysunkowe elementy na zdjęciach) Emilia Pryško; s. 6 (historyjka obrazkowa) Wojciech Stachyra; s. 8 (ilustracja do wiersza) Monika Pollak; s. 10 (Wieża Mariacka) Anna Sędziwy; s. 16 (chmura burzowa) Dorota Wojciechowska, (koziółki) Artur Nowicki; s. 17 (kobieta z dziećmi) Wojciech Chęłchowski; s. 19, 67 (ilustracje do opowiadań wychowawczych) Monika Pollak; s. 20 (poznaki koziółki) Marta Szudyga; s. 23 (historyjka obrazkowa) Małgorzata Detner; s. 25 (ilustracja do wiersza) Monika Pollak; s. 30 (ilustracja do wiersza) Wojciech Stachyra; s. 42 (gra w zbijaka) Wojciech Stachyra; s. 43 (piłka) Wojciech Stachyra; s. 45 (historyjka obrazkowa) Wojciech Stachyra; s. 48–49 (ilustracja do opowiadania) Agnieszka Surma; s. 52, 53 (motyle) Piotr Socha; s. 54, 55, 63 (salamandra) Natalia Tilszner-Mazurczyk; s. 55 (ważka) Piotr Socha; s. 56 (ilustracja do wiersza) Monika Pollak; s. 58–59 (montaż zdjęć) Wojciech Chęłchowski; s. 62 (papier kolorowy) Joanna Plakiewicz, (tor przeszkód) Marek Purzycki; s. 64 (balon) Daniel de Latour; s. 65 (słońce, chmury, jaskółka, biedronki) Daniel de Latour, (trawa, krzewy) Magdalena Babińska; s. 70 (chmurki, zielone pagórki) Agnieszka Kowalska, (fale) Joanna Plakiewicz; s. 72 (słońce i księżyc) Natalia Tilszner-Mazurczyk; s. 73 (historyjka obrazkowa) Wojciech Stachyra; s. 74 (ilustracja do wiersza) Marta Kitka; s. 77 (ilustracja do opowiadania) Wojciech Stachyra; s. 91 (ilustracje do lektury „Alfred Wiewiór i znikające precle”) Katarzyna Urbaniak; s. 92–93 (kosz plażowy – ikonka) Joanna Plakiewicz; s. 94 (wesołe miasteczko) Karolina Kucharska

Fotografie:

INTO THE LIGHT/WSiP: s. 3, 5, 14, 17, 28, 29, 39, 44, 53, 65, 72, 75, 86 (dziewczynka – Lena) Piotr Ratajski; s. 3, 5, 14, 17, 29, 39, 44, 53, 65, 72, 75, 86, 87, 88 (chłopiec – Tymek) Piotr Ratajski

WSiP: s. 16 (krasnal wrocławski) Natalia Marszałek, (piernik katarzynka) Izabela Wrzos-Michalska; s. 28 (legitymacja szkolna) Ewa Kozłowska, (monety) Małgorzata Kozioł; s. 37 (makietę gór) Joanna Plakiewicz; s. 51 (kubeczek z kulka) Marek Purzycki; s. 62, 71 (klej) Grażyna Bryk; s. 62 (karton i pudełko, instrukcja wykonania toru przeszkód) Marek Purzycki; s. 71 (pojemnik po serku, balon, włóczka, słomki, instrukcja wykonania balona do latania) Marek Purzycki

fotoputto.com/WSiP: s. 46 (dziewczynka z wyciągniętymi rękami) P. Kubat i W. Wójtowicz

Agencja Wyborcza.pl: s. 24 (Centrum Nauki Kopernik) Bartosz Bobkowski

Archiwum GOPR: s. 35 (ratownicy GOPR)

Alamy Stock Photo/BE&W: s. 50 (Anita Włodarczyk) Kirby Lee

Forum: s. 50 (siatkówka) Tomasz Hamrat/Gazeta Polska, (Adam Małysz i Kamil Stoch) Leonhard Foeger/Reuters

Getty Images: s. 52 (Banksy – mural „Parking”) Ted Soqui

Getty Images Plus: s. 11 (koziółki) ewg3D

iStockphoto/Getty Images: s. 26 (kozica) djedzura; s. 35 (ratownicy GOPR z toboganem) ewg3D

Wojciech Jaruszewski: s. 62 (nożyczki)

Czesław Kobielus: s. 32 (figury tańca góralskiego)

East News: s. 11 (Lech) Marek Zakrzewski, s. 35 (śmigłowiec) Damian Klamka; s. 39 (rzeźba „Dyskobol”) Eric Vandeville/akg-images

Shutterstock.com: s. 4 (Warszawa współcześnie) itsmejst, (rama) Evgeniyqw; s. 5 (obserwatorium na Śnieżce) Patryk Kosmider, (plaża nad Bałtykiem) Krysek, (pole rzepaku) Mike Mareen, (spacer w lesie) grzejan, (Morskie Oko w Tatrach) Paweł Kazmierczak; s. 9 (Gniezno) ArtMediaFactory, (Wawel w Krakowie) RomanSlavik.com, (Zamek Królewski w Warszawie) PHOTOCREO Michał Bednarek; s. 11 (Syrenka) Roman Babakin, (Smok Wawelski) Fotokon; s. 12 (mewa) satit sewtiw, (plaża) ThomBal, (bursztyn) Bjoern Wylezich, (ważka, borowik) Hintau Aliaksei, (jezioro na Mazurach) Piotr Krzeslak, (oznaczenie szlaku) FL Wong, (górska wędrówka) Roberto Caucino, (buty trekkingowe) sebra; s. 13 (buty) In Green, (fale – rysunek) Ron Dale, (tódka) aquariagirl1970, (palec na ustach) Avector; s. 14 (chłopiec Filip) Pete Pahham, (dziewczynka Ala) Dean Drobot, (jezioro Śniardwy) Janusz Lipinski, (Morze Bałtyckie) alicia neumiler, (Śnieżka w Karkonoszach) Działaj, (Kasprowy Wierch) kazikazikazik; s. 16 (Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku) Avillfoto; s. 17 (zabytkowa pompa na rynku w Szczecinie) Dawid K Photography; s. 20 (Wybrzeże Odry w Szczecinie) Dawid K Photography, (żaglowiec) aatabekoralbaev, (ratusz w Poznaniu) butterflycreationfoto; s. 21 (toruńskie pierniki) Cameris, (panorama Torunia) Agnieszka Gaul, (Pomnik Mikołaja Kopernika w Toruniu) Tomasz Guzowski, (Brama Mostowa w Toruniu) Cezary Wojtkowski, (wrocławski krasnal) Happy Moments, (Ostrów Tumski we Wrocławiu) fotolupa, (Most Tumski we Wrocławiu) Pablo77; s. 22 (pociąg) The_Pixel; s. 24 (wyrób pierników) Cameris, (Centrum Dziedzictwa Szkła w Krośnie) wjarek; s. 26 (niedźwiedź brunatny) Canon Boy, (szarotka) LeoFlynt, (wycieczka w góry) Kochneva Tetyana; s. 27 (bóbr) BMJ, (żubr) Szymon Bartosz, (Bieszczady) Łukasz Barzowski, (krajobraz górski w Pieninach) Zbigniew Dziok; s. 28 (plecak) Sergey Mironov, (banan) bergamont, (kanapka) Sergey Peterman, (czekolada) Diana Taliun, (butelka wody) Tarasyuk Igor, (portfel) Arra Vais, (etui na legitymację szkolną) mummzy, (mapa) HomeStudio, (latarka czołowa) frantic00, (apteczka) Natan86, (czapka z daszkiem) Mega Pixel, (kurtka przeciwdeszczowa) Landscapemania, (buty trekkingowe) Mosstan, (smartfon) art-sonik, (tapeta w telefonie) klyaksun, (krem z filtrem) seen0001, (lornetka) Ivonne Wierink; s. 29 (Hala Gąsienicowa w Tatrach) Maciej Dubel; s. 31 (dłoń ze smartfonem – rysunek) masmas, (ikonka pogody na smartfonie) kotoffe, (mapa, latarka, but, góry – rysunek) Zhanna Mendel, (oznaczenie szlaku) Maciej Bledowski; s. 33 (turysta po wypadku w górach) Alonafoto, (chłopiec) Julia Lototskaya, (Giewont) castigatio, (pies ratownik) Nick Veber, (padający śnieg) ClickHere; s. 34 (ikonki pogody) Anna Frajtova, (żmija zygzakowata) Matteo photos; s. 35 (apteczka) Volodymyr Krasnyuk; s. 36 (Tatry) ArtMediaFactory, (ośnieżone szczyty górskie) MOROZ NATALIYA; s. 37 (papier pakowy, zgnieciony papier) Paladin12, (tekstura) Stieber, (farby plakatowe) Africa Studio, (pędzle) Coprid, (szklanka z wodą) tanuha2001, (taśma klejąca) Bayanova Svetlana, (zszywacz) Tyler McKay, (kulka z papieru) Billion Photos; s. 38 (jazda na deskorolce) FamVeld, (deskorolka) HomeArt, (piłka do siatkówki) supparsorn, (lotka) Coprid, (joga na powietrzu) David Tadevosian, (ścianka wspinaczkowa) ingehogenbiji; s. 39 (plac zabaw – tło) Zyn Chakrapong, (piłka) KP Photograph, (zabawa w kuli) Elena Dijour; s. 40 (graffiti) Mehaniq; s. 41 (dziewczynka z napisem na dłoni) Khosro, (babcia z wnuczką) Red Stock, (chłopiec na huśtawce) FamVeld, (mama z synem) Leszek Glasner, (dziewczynka w masce) anon_tae, (dziewczynka z wysuniętym językiem) ViDi Studio; s. 44 (dziewczynka z liną) LightField Studios; s. 46 (dziewczynka w podskoku) Be Good, (but) GoSlow, (papierowa kulka) Billion Photos, (plecak) Savanevich Viktor, (przekrój Ziemi) Mopic; s. 47 (chłopiec kopiący piłkę) Ljupco Smokovski, (chłopiec z piłką pod pachą) Dmitry Lobanov; s. 50 (piłka ręczna) Dziurek, (Iga Świątek) Leonard Zhukovsky; s. 51 (piłkarz) Eugene Onischenko, (lekkoatletka) Real Sports Photos, (wyścig na strusiach) Peter Titmuss; s. 52, 54, 63 (projekt EKO – ikonka)

suesse; s. 52 (śmieci plastikowe) LightField Studios, (płócienna torba z zakupami) sumire8; s. 53 (plastikowa butelka) SrideeStudio, (papierowy kubek) Smart Calendar, (jabłko) Roman Samokhin, (wata) Regreto, (kopanie w ziemi); s. 54 (sadzenie drzew) New Africa, (segregacja śmieci) Ground Picture, (dzieci z lupą) Evgeny Atamanenko; s. 55 (obrazki dotyczące ekologii) SurfsUp; s. 57 (mężczyzna na wadze – rysunek) Abscent Vector, (waga – rysunek) smx12, (worek na wadze) DeawSS, (plastikowe butelki) La Gorda, (kurtka narciarska – rysunek) nataka, (zgnieciona butelka) Picsfive, (cieknący kran – rysunek) Lulus Budi Santoso, (ścięte drzewa – rysunek) Flash Vector, (segregatory, dokumenty – rysunek) Iconic Bestiary; s. 58 (zbiornik na wodę) Lea Rae, (ogród – tło) randy andy, (kwiaty) Artiste2d3d, (podlewanie kwiatów) wavebreakmedia, (segregacja śmieci) Waridsara_HappyChildren; s. 59 (park) sevenke, (rodzina na rowerach) Evgeny Bakharev, (kobieta z torbą) Andrey Zhorov, (bidon) Pix Factory, (sadzenie rośliny) Yuganov Konstantin, (pranie) Pixel-Shot, (wyłączanie światła) eggeegg, (mycie zębów) kitty, (prysznic) Tero Vesalainen; s. 60 (dziewczynka z pudełkiem) Ground Picture; s. 61 (segregacja śmieci – rysunek) Tartila, (ikonka na koszu zielonym) davoda.com, (ikonka na koszu żółtym) VikiVector, (ikonki na koszach: niebieskim, brązowym, czarnym) Marina Podrez, (elektrośmieci i odpady niebezpieczne – rysunek) Tartila; s. 62 (rolka po papierze toaletowym) Guztstudio, (rolka po ręczniku papierowym) JIANG HONGYAN, (kubek styropianowy) M. Unal Ozmen, (folia aluminiowa) Picsfive, (kubek plastikowy) Evgeny Karandaev, (pinezki) TakeStockPhotography, (flamastry) Dmitry Kolmakov; s. 63 (uprawy ekologiczne) ANEK SANGKAMANEE, (tramwaje) Dariusz Leszczynski, (samochód elektryczny) guteksk7, (farma wiatrowa) Vladimka production, (paneje fotowoltaiczne) Diyana Dimitrova, (oczyszczalnia ścieków) DedMityay; s. 64 (słońce) WEB-DESIGN; s. 68 (dziewczynka z walizką) Africa Studio; s. 69 (słońce) Studio Barcelona; s. 70 (samolot) muratart, (śmigłowiec) Mark_and_Anna_Wilson, (balon) Bilanol, (statek) Denis Belitsky, (katamaran) Pierre-Yves Babelon, (żaglówka) Denis Belitsky, (samochód) Evgeny Bakharev, (pociąg) Zahnoi Alex, (autokar) Mikbiz; s. 71 (papier kolorowy) Irina Nartova, (farby, pędzel) articular, (taśma klejąca) Bayanova Svetlana; s. 71 (plaża) LedyX, (kartka z kalendarza) MisterStock; s. 78 (kleksy) Tartila; s. 87 (panorama Tatr) Skye Studio LK; s. 89 (segregowanie śmieci) Stock-Asso; s. 90 (walizka) Danny Smythe, (figurka faraona) Ewa Studio, (dynia) Leigh Prather, (precle) Yeti studio, (pluszowy miś) Jiri Hera, (pierniczki) Irina Mitin, (baletki) Stephen Mcsweeny; s. 92–93 (plaża nad Bałtykiem) Patryk Kosmider, (śląd buta) Intellson, (zamek – ikonka) NADIN, (muszelka – ikonka) MicroOne, (ucho – ikonka) veronchick_84, (mewa – ikonka) Pirina, (fale – ikonka) Mst Sahanaj, (morze – ikonka) Polina Tomtosova, (oczko pierścionka – ikonka) ASAG Studio, (kajdanki – ikonka) jkcDesign

Reprodukcje: s. 4 (Bernardo Bellotto „Widok Warszawy od strony Pragi”); s. 7 (godło Polski); s. 20–21 (herby miast); s. 26, 27 (logo parków narodowych); s. 28 (banknoty); s. 34 (znaki: „Uwaga, inne niebezpieczeństwo”, „Uwaga, lawiny!”); s. 52 (znak recyklingu); s. 55 (logotypy: Greenpeace, WWF, Liga Ochrony Przyrody, Polski Klub Ekologiczny); s. 64 (Georges Seurat „Niedzielne popołudnie na wyspie Grande Jatte”)

Mapy: s. 15, 27 (mapa Polski) Adrian Bergiel/WSiP

Edycja ilustracji ze wsparciem AI.

Pozostałe elementy graficzne stworzone ze wsparciem AI.

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne oświadczają, że podjęły starania mające na celu dotarcie do właścicieli i dysponentów praw autorskich wszystkich zamieszczonych utworów. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, przytaczając w celach dydaktycznych utwory lub fragmenty, postępują zgodnie z art. 271 ustawy o prawie autorskim. Jednocześnie Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne oświadczają, że są jedynym podmiotem właściwym do kontaktu autorów tych utworów lub innych podmiotów uprawnionych w wypadkach, w których twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia.

Autorki: **Danuta Kręcis, Beata Lewandowska, Katarzyna Nowacka;**
Małgorzata Szczęsna (treści przyrodnicze); **Malina Sarnowska** (treści muzyczne);
Bożena Drzycimska (zestaw ćwiczeń do bloku „Sposób na czytanie”);
Julita Wiktorska-Zapała (historijki o emocjach)

Współpraca autorska: **Marta Guzowska**

Opieka merytoryczno-dydaktyczna: **prof. UKEN dr hab. Iwona Czaja-Chudyba,**
prof. UW dr hab. Małgorzata Żytka (cykl „Szkola na TAK!”),
dr Monika Just (myślenie twórcze)

Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego do edukacji wczesnoszkolnej, na podstawie opinii rzeczoznawców: dr Ewy Arciszewskiej, mgr Anny Skwarki, dr. hab. Jarosława Pacuły.

Etap edukacyjny: I

Typ szkoły: szkoła podstawowa

Rok dopuszczenia: 2026

Numer ewidencyjny w wykazie: 1262/1/2026

Podręcznik wpisany do wykazu podręczników MEN dopuszczonych do użytku szkolnego, uwzględniających podstawę programową kształcenia ogólnego określoną w rozporządzeniu z dnia 11 marca 2026 r. (Dz.U. poz. 378).

Niniejszy podręcznik podlega ochronie na podstawie prawa autorskiego. Zabrania się jakiegokolwiek wykorzystywania, w tym analizowania i kopiowania tego podręcznika, przy użyciu systemów sztucznej inteligencji.

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
Warszawa 2026

Wydanie I, 1/2026

ISBN 978-83-02-23881-9 (część 4.) – podręcznik w wersji elektronicznej

ISBN 978-83-02-23286-2 (część 4.) – podręcznik w wersji drukowanej

ISBN 978-83-02-23287-9 (całość)

Opracowanie merytoryczne i redakcyjne: **Bożena Drzycimska, Agnieszka Więckowska, Marta Guzowska**

Konsultacje merytoryczne: **Sylwia Mroczek-Poniatowska**

Korekta językowa: **Anna Sikorska-Michalak**

Redakcja techniczna: **Małgorzata Chmielewska**

Projekt I strony okładki i projekt graficzny: **About Ad**

Opracowanie graficzne: **Joanna Plakiewicz**

Fotoedycja: **Joanna Bańka**

Opracowanie kartograficzne: **Adrian Bergiel**

Skład i łamanie: **Illustris-Fotoserwis Barbara Górak**

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne Spółka Akcyjna

00-807 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 96

KRS: 0000595068

Infolinia: 801 220 555

www.wsip.pl

Wyprodukowano w Polsce